

Upravništvo Ljubljana Knafljeva 5
— Telefon št. 3122 3123, 3124,
3125 3126
Inseratni oddelk: Ljubljana, Šelen-
burgova ul. — Tel. 3492 in 2492.
Podružnica Maribor Grajski trg 7.
— Telefon št. 2455.
Podružnica Celje Korenova ulica 2.
— Telefon št. 190.
Podružnica Jesenice. Pri kolodvoru
št. 100.
Podružnica Novo mesto: Ljubljanska
cesta št. 42.
Podružnica Ptuj: v hiši dr. Baum-
gartnerja

JUTRO

PONEDELJSKA IZDAJA

Uredništvo:
Ljubljana, Knafljeva ul. 5. Telefon
št. 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.
Ponedeljska izdaja »Jutra« iznaja
vsak ponedeljek jutraj. — Na-
roča se posebej in velja po pošti
prejemana Din 4.— po raznašal-
cih dostavljena Din 5.— mesečno.
Maribor Grajski trg št. 7. Telefon
št. 2455.
Celje, Strossmayerjeva ul. 1. Tel. 63.
Rokopisi se ne vračajo. — Oglasi po
tarifu.

Ob sestanku sveta Balkanske zveze:

Sodelovanje Bolgarije v ospredju

Zunanji ministri držav Balkanske zveze bodo na sestanku v Bukarešti proučili celotni mednarodni položaj, predvsem pa bodo sklepali o še tesnejšem sodelovanju balkanskih držav na političnem in gospodarskem področju

Beograd, 19. febr. p. Kakor poroča »Pravda« bodo na zasedanju sveta Balkanske zveze razpravljali o naslednjih vprašanjih:

1. O celotnem mednarodnem položaju, kakor se je razvil po zadnjem sestanku sveta Balkanske zveze,
2. o odnosih med članicami Balkanske zveze glede na lokalne razmere,
3. o odnosih posameznih članic Balkanske zveze kot celote s sosednjimi državami,
4. o splošnih lokalnih gospodarskih zadevah in vseh ustvaritvi podlage za čim boljše sodelovanje,
5. o določitvi skupnega stališča glede na položaj v Španiji v zvezi z vprašanjem o priznanju Francoske vlade in
6. o izmenjavi ratifikacij soluskega sporazuma.

Po izjavah, ki jih je dal večer zastopnikom tiska predsednik grške vlade Metaxas in po razgovorih novinarjev s njim se morda sklepa, da bo o sklepih sedanjega konferenčnega sveta Male antante zelo pomembni. Kar se tiče Bolgarije obstaja namen, da se pridruži ostalim balkanskim državam k prijateljskemu sodelovanju v ohranjanju miru v južno-vzhodnem delu Evrope.

Narovedi rumunskega tiska

Bukarešta, 19. febr. AA. Pred sestankom stalnega sveta Balkanske zveze poudarja rumunski tisk pomn razgovorov, ki jih

bodo imeli predstavniki štirih prijateljskih držav. Lsti izražajo mnenje, da bodo bolj kakor kdajkoli prej vztrajali na obstoječem sporazumu.

»Timpul« piše: Moč Balkanske zveze temelji na razumevanju skupnih političnih interesov, ki so preko diplomatskega prepricavanja prodre v narodno zavest, ki je povezana s skupnimi ideali. Sporazum, ki je bil podpisan lani v Solunu, je pokazal prijateljske namere, ki jih goji Balkanska zveza do Bolgarije. Ta sporazum, ki je orisan z duhom in delom balkanskega pakta in ki ni naperjen proti drugim, ima namen, da pritegne Bolgarijo k sodelovanju in da bi dosegel popolne dobre odnose stabilnosti in mednarodnega reda.

»Roumanian« poudarja, da ne bodo skripi, ki jih bodo sprejeli v Bukarešti štirje predstavniki Balkanske zveze, omogočili le poglobitve sodelovanja temveč bodo prinesli tudi razčistitve oziroma ki je tako potrebno za odnose dobrega sosedstva med narodi jugovzhodne in srednje Evrope.

»Universul« opozarja na dejstvo, da poimeni solunski sporazum prvi korak Bolgarije iz osamljenosti in zblžnanja s sosednjimi državami. Prav tako opozarja tudi na dejstvo, da temelji politika Balkanske zveze slej ko prej na neprekršljivi sedanjih mejah, na spoštovanju varnosti njenih članic in njihovi solidarnosti v vseh problemih, ki se tičejo ohranitve miru in razvoja njihovih gospodarskih in kulturnih odnosov.

»Cuventul« poroča, da bosta na sestanku prišla ob proučitvi položaja do popolnega izraza prijateljstvo in solidarnost štirih balkanskih držav.

Turški zunanji minister v Bolgariji

Ankara, 19. febr. AA. Turški zunanji minister Saradzoglu je sredi odpotoval v Bukarešto. Predstavnikom tiska je izjavil, da se bo na potovanju preko Bolgarije setal s predsednikom bolgarske vlade, ki bo v kratkem prišel na uraden obisk v Ankaro. Saradzoglu je izrazil prepričanje, da bo balkanski sporazum po sestanku v Bukarešti še krepkejši. Turčija je odločena, da nadaljuje svojo miroljubno delo, pri čemer pravilno ocenjuje zemljepisno in strateški značaj balkanskih držav.

Sofija, 19. febr. AA. Turški zunanji minister Saradzoglu je na potu v Bukarešto prispel ob 10 dopoldne v Plovdiv, kjer ga je sprejel predstojnik bolgarske vlade dr. Kjuzevanov. Državnika sta se razgovarjala pol ure, ob 10.30 pa sta stopila v vlak in se dr. Kjuzevanov spremljal Saradzoglu na njegovem potu skozi Bolgarijo.

Sofija, 19. febr. o. M. n. predsednik dr. Kjuzevanov je spremljal turškega zunanjega ministra v prejemnem vlaku na potu preko Bolgarije do rumunske meje. Vožnja je trajala pet ur. Govore, da sta državnik razpravljala o možnosti pristopa Bolgarije k Balkanski zvezi.

Knežinja Olga in Metaxas na »plesu narodov«

Beograd, 19. febr. p. V dvoran: Gardnega doma je bil sredi velikega »plesu narodov«, ki so ga priredili zastopniki tujega tiska pod pokroviteljstvom Nj. Vis. knežinje Olge Zabavi so prisostvovali Nj. Vis. knežinja Olga, vojvodinja Kentska, grški ministri Metaxas s soprogom, ministri predstojnik D. grškega Cvetković, ministri dvorca Antić, maršal dvorca Čolak-Antić prvi kraljev adjutant general Hristić ves diplomatski zbor in mnogi drugi odličniki. Prihod knežinje Olge in vojvodinje Kent-ke je bil pozdravljen s sviranjem državne himne. Na zabavi so izvajali tudi lep umetniški program ter so poleg drugih nastopili tudi budimpeštanski balet in dve članici berlinske opere. Opolnoči je bila gostom servirana zakuska.

V tem času je grški ministri predstojnik Metaxas odšel v spremstvu zunanjega ministra dr. Cincar-Marковиća na kolodvor, kjer so se od njega poslovili ministri predstojnik Cvetković in drugi člani vlade, nakar je odpotoval dalje v Bukarešto na zasedanje stalnega sveta Balkanske zveze, ki se bo pričelo jutri. Popoldne so odpotovali v Bukarešto tudi zastopniki tiska Balkanske zveze.

Dva atentata v Šanghaju

Notranji minister nankinske vlade Čensi obit

Šanghaj, 19. febr. o. Danes je bil izvršen atentat na notranjega ministra nankinske vlade Čensi. Hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico, kjer pa je kmalu umrl. Bilo je šest atentatorjev, ki pa so vsi pobegnili. Minister Čensi je bil velik zagovornik sodelovanja z Japonci, ki so od

njega mnogo pričakovali. Atentat je bil izvršen v japonskem okraju Šanghaju, ki je pod japonskim vojaškim nadzorstvom.

Prav tako je bil na ulici Šanghaja danes izvršen atentat na notranjega nankinskega ministra Čensi. Hudo ranjenega so prepeljali v bolnišnico, kjer pa je kmalu umrl. Bilo je šest atentatorjev, ki pa so vsi pobegnili. Minister Čensi je bil velik zagovornik sodelovanja z Japonci, ki so od

Pogajanja v Burgosu

Berardovi razgovori z generalom Jordano o vzpostavitvi normalnih odnosov med Francijo in nacionalistično Španijo

Burgos, 19. febr. AA. Sredi ob 20. se je francoski senator Bernard sestal z zunanjim ministrom generalom Jordano. Razgovor se je končal ob 21.40. Po razgovoru je Bernard predstavil generalu Jordano svoje sodelovanje. Bernard je izjavil, da je prišel prvič v Burgos v povsem informativni misli, sedaj pa zato, da bi z vlado nacionalne Španije proučil vprašanje vzpostavitve normalnih odnosov med obema državama. Popoldne se je Bernard ponovno sestal z generalom Jordano.

Ker bo general Jordano zapustil Burgos za dva do tri dni, ni izključeno, da se bo zastopnik francoske vlade Bernard jutri ponovno vrnil v Pariz ter obvestil zunanjega ministra Bonnetta o razgovorih, ki jih bo imel z Jordano.

Tudi britanski diplomatski agent Hodgson je imel doslej že več razgovorov z uradnimi predstavniki nacionalistične vlade, vendar pa se niso mogle dobiti točne informacije od nacionalističnih oblasti, če je bila zahteva generala Franca da se morajo republikanci brezpogojno vdati, sprejeta ali ne.

Splošno mnenje, da zasedaj še ne bo prišlo do konca državljanske vojne. Britanska in francoska vlada morata namreč reči zadnje besede, če bo ostala republikanska vlada še naprej na svojem mestu. Merodajni nacionalistični čimbelji so zelo rezervirani glede pogajanj o tem vprašanju in še sami ne vedo, če bodo imela pogajanja o kapitulaciji republikanske vlade uspeh ali ne. Medtem pripravljajo nacionalisti vse potrebno za ofenzivo proti Madridu. General Franco ni bil danes v Bur-

gosu, čeprav je še predvčeršnjim predsedoval seji vlade, kakor običajno vsak teden.

Obnova žel. prometa med Francijo in Španijo

Burgos, 19. febr. o. Po nepopolnem razgovoru z zunanjim ministrom Jordano je francoski senator Bernard izjavil novinarjem, da je zelo zadovoljen s sprejemom, ki ga je doživel ob svojem drugem prihodu v Burgos. Potrnil je tudi, da je dosegel gotove rezultate. Tako je bila sklenjena pogodba o obnovi železniškega prometa med Francijo in nacionalistično Španijo, ki se bo pričel že prihodnji četrtek.

Republikanski predlog za sklenitev miru

Bariz, 19. febr. AA. Po vestih iz dobro poučenih španskih republikanskih krogov bo republikanska vlada kmalu predložila formalen predlog za sklenitev miru, ki ga bo dostavila vladni generala Franca preko britanske vlade. Ta bo vseboval samo en pogoj, namreč, da se ne poganjajo borci v republikanski vojski ali pa pristajajo republikanskega režima. Nadalje poročajo, da bo predsednik Azara odšel v Španijo, če bi bila njegova prisotnost pri podpisu sporazuma potrebna.

»Jour« poroča in trdi, da je naloga republikanskega zunanjega ministra Del Vaya, ki je prišel večeraj iz Pariza v Madrid, prepričati predsednika vlade Negrina, da je mir potreben v Španiji.

Zapletljaji v Siriji

Odstop vlade Džanila Mardama — Sirija proglasila neodvisnost od francoskega mandata?

Beirut, 19. febr. w. M. n. predsednik Mardam je večeraj podal ostavko svoje vlade. Zaradi bojazni pred izgredi ob tej priliki so bile v Bejrutu vse trgovne zaprte.

Damask, 19. febr. AA. Na vesti o ostavki vlade Džanila Mardama so ekstremisti in nacionalistični blok priredili večerjanske manifestacije. Ob 18. se je sestal vrhovni svet nacionalističnega bloka, v katerem so predstavniki vseh krajev Sirije. Na sestanku je Mardam obrazložil politični položaj. Posvetovanja so se danes nadaljevala.

Rim, 19. febr. AA. Diplomatski urednik agencije Stefani poroča, da je zvedel iz raznih virov, da je Sirija sama proglasila svojo neodvisnost in da je to sporočila francoskemu visokemu komisarju. Istočasno se

čuje, da so bili resni nemiri v Homu in Damasku. Prebivalstvo Sirije je zavzelo odkrito stališče napram francoski politiki. Mandat Francije je bil po svoji naravi začasen in je moralu zapustiti Sirijo, kakor hitro se je pokazalo, da je Sirija sposobna sama voditi svoje usode.

Sirija ima sedaj svojo vlado in je Francija že priznala njeno neodvisnost na drugi strani pa ne priznava več obveznosti, ki jih je prej prevzela. Novi guverner Pio Gabriel je v izjavah, ki jih je pred kratkim sporočil francoski vladi, poudaril, da namerava končno javno ostati na Levantu zaradi potrebe svojega imperija, kakor tudi, da se bodo na sirijskih obalah zgradila oporišča za francoske operacije na bližnjem vzhodu.

Italijanske dobave orožja Arabcem ob Rdečem morju

Polomila med italijanskimi in angleškimi listi zaradi prodaje orožja Jemenu

Rim, 19. febr. d. Italijanski tisk zavrača obtožbe angleških listov, da je Italija prekrsila določbe angleško-italijanskega velikončnega sporazuma, da je to sporazum prekrsila, ker je dobavljala orožje Jemenu.

Kakor znano, je angleški poslanik lord Perth pred dnevi zaprosil italijanskega zunanjega ministra Ciana za pojasnilo o s. čnj zadevi, ko je opozoril na francosko vzemirjenje zaradi ojačanja italijanskih puskov v Libiji. Po velikončnem sporazumu sta namreč Italija in Anglija dolžni, da izmenjavata med seboj vojaške informacije. Lord Perth je vprašal grofa Ciana, če namerava Italija spremeniti ravnotežje v severni Afriki, nakar je grof Ciano odgovoril, da gre pri ojačenju italijanskih puskov v Libiji le za vzpostavitev ravnotežja, ker je tudi Francija pomnožila svoje čete v Tunisu.

Kar se tiče obtožev zaradi italijanskih dobav orožja Jemenu, piše »Giornale d'Italia« da je res več italijanskih podjetij dobavilo jemenski vladni znatne količine orožja, ki pa jih je jemenska vlada plačala. V resnici gre za normalno trgovinsko kupnjo, ker dobave orožja niso izključene iz redne trgovine. Tudi Zedinjene dr-

žave so prodale nedavno Franciji veliko število letal in letalskih motorjev, na drugi strani pa je Anglija sama poslala znatne količine orožja arabskim državam ob Rdečem morju. Zato trgovina, ki so jo izvršila Italijanska trgovinska podjetja z vlado v Jemenu, ne predstavlja nikake kršitve obveznosti mednarodnega značaja, ter tudi ne obstaja nobena določba v italijansko-angleškem sporazumu, po katerem bi Italija ne smela v okviru redne trgovine oskrbovati Jemen z orožjem. V ostalem te majhne dobave orožja niso služile Italiji za to, da bi si zagotovila kako privilegiranje stališče v Jemenu, najmanj pa je res, da je Italija spravila pod svoje nadzorstvo mnoge male otoke ob vzhodni obali Rdečega morja, kjer namerava baje zgraditi svoja pomorska oporišča. Tudi je izmišljeno, da so na teh otokih petrolejski viri, ki bi jih mogla Italija izkoriščati zase. Tozadevni očitki, ki jih je predvsem objavil »Daily Telegraph«, so bili objavljeni z namenom, da se osumi Italijo, nima pa nobene stvarne podlage, ker se italijanska politika tudi na področju Rdečega morja poslužuje zgolj dovoljenih sredstev in sicer v soglasju z obveznostmi italijansko-angleškega sporazuma.

Avtomobilska nesreča pri Mirni peči

Trije potniki, dva Zagrebčana in en Beograjec, hudo ranjeni

Novo mesto, 19. februarja. Iz Zagreba so se v soboto peljali v Ljubljano z avtomobilom 40 letnj. Lujo Tropan, zastopnik inozemskih tovare »Guldner Motorwerke« iz Zagreba. Kladjeva ulica 64. Jule Catić, lastnik trdnice Stancer v Zagrebu, in neki 60letni zastopnik kovinske industrije iz Kragujevca, sedaj v Beogradu. Avtomobil je šofiral lastnik sam. V Ljubljani so srečno opavili svoje posele in se okrog 19. odpeljali proti Zagrebu.

Ko je avtomobil okrog 21 pribrazil do vrha Sv. Ane nad Mirno pečjo, ga je doletela nesreča. Na zadnjem kolesu je namreč pošla pnevmatika ter je vrglo avtomobil ob cestni rob. Ker so popustile tudi zavore, je zdrknil naprej in udaril v brzozavni drog, se popolnoma razbil ter se na posled prevrnil v obcestni jarek. Vse tri potnike je pokopal avtomobil pod seboj.

Nesreča se je zgodila precej na samem in ni nihče čul njihovih klicev. Tropan in Beograjec sta nezavestna obležala pred avtomobilom, le Catić se je lahko še nekoliko gibal. Z vsemi napori se je izvelel izpod prevrnjenega avtomobila in z velikim trudom prišel do bližnjih hiš, kjer je obvestil ljudi o nesreči. Vsa tri so obvestili orožnike v Mirni peči, ki so po telefonu naposilil novomeške orožnike za avtomobil za prevoz ranjencev v bolnišnico.

Novomeški avtoprevoznik Dolmoevič je vse tri ranjence prepeljal v bolnišnico usmiljenih bratov. Najhuje je bil poškodovan Tropan, ki ni bil sposoben za pre-

voz v Zagreb in je moral ostati v novomeški bolnišnici. Ostala dva je Dolmoevič prepeljal na zagrebško kliniko. Tropan ima prebita lobjanja, razrezano vso levo stran obraza in v nevarnosti je tudi njegovo levo oko. Pri udarcu avtomobila v brzozavni drog ga je voz stisnil in je dobil tudi resne notranje poškodbe, poleg tega je bil poškodovan tudi na nogah, da ne more stopiti. Vso noč je bil nezavest in se je šele davi zavedel, vendar pa se ni mogel spomniti nesreče. Beograjec je dobil resne notranje poškodbe ter ima zlomljenih več rebrov. Catić pa je bil ranjen na obrazu, rokah in nogah.

Predsednik vlade v Nišu

Beograd, 19. februarja. o. Kakor poročajo iz Niša, je danes prispel tjakaj minist. predsednik Dragiša Cvetković.

Novo poslopije DHB v Zemunu

Beograd, 19. febr. p. V prisotnosti finančnega ministra Vojislava Djuričica, trgovskega ministra Jevrema Tomića in bivšega finančnega ministra Letice so danes v Zemunu slovesno otvorili novo poslopije podružnice Državne hipotekarne banke.

Vremenska napoved

Zemunska: Pretežno oblačno, dež na skrajnem jugu.

Maske

Pred pustom so v nekaterih papirnatih razbošene maske. Številne maske z grdimi lobjanji, koničastimi nosovi, z rogovi na čelu, z živalskimi gobci, z ostrovskega ušesi. Maske, ki so namenjene za igralko. Maske, ki so za zabavo deci. Ljudje hodimo mmo, vsak s vojo naravno ali posneto človeško masko in nič ne mislimo na te smešne karikature človeških obrazov. Zdi se nam, da niso vredne ostrejših pogledov in globljih misli.

In vendar ima šega, ki ji ustreza ponudba mask, nedogledne korenine v zgodovini človeštva. Miklavžev kult s podobami bradatega dobričnika — škofa in njegovega hudobnega spremljevalca pekleniškega, kult božičke s smrekovim drevescem in s pastirsko idilo betlehemskih jasic, ti dve navadi sta sorazmerno mladi. Združeni sta s krščanstvom in obdani s pozicijo njegovih legend. Pust s svojim čaščenjem maske, norosti, komedijanstva, plesa je mnogo starejši. Iz njega diha siva davčina s poganskimi šegami, v njem se združujejo davno ugašala verovanja in vzplamteva nejasni spomini na pozabljene, nepreklicno mrtve bogove.

Menda je pust, ali točneje: duh pusta izmed vseh praznikov in njihovih legend najstarejši. V tem trenutku nas ne zanima kdes se je pojavil v današnji obliki: čutimo samo, kako se ga oklepajo davne poganke sence, kako prodira skozi njegove neštete maske duh primitivnosti in sveže prvotnosti, duh tiste otroške naivnosti, ki zaznava jutro človeške omike.

Kršanstvo je priznalo ta poganski praznik samo pod pogojem, da ima za partnerico v koledarju žalostno, na smrt in grobove spominjajočo pepelnico. Zares slikovita in čudna dvojica, če si ju zamislimo v podobli. Ne vem, kje sem že videl baročno risbo: Pust, komedijant, smešno maskiran, napol Bachus, napol cirkuski clown, vodi pod pazduho črno, smešljivo in otožno, v onostranstvo zaslanjeno nuno Pepelnico. Ta dvojica je morda najbolj smešna prikazen v galeriji koledarskih sosedov. Norost, krinka za razposajeno dionizijsko radost, kakršno so poznali samo verniki bogov — ljudi v sončnih deželah Mediterana, in temna krščanska misel na smrt se izmenjujeta s svojimi simbolnimi postavami in obredi ob polnočni uri med torkom in sredo. Ubogi clown Pust spuša skesan glavo, da mu pada na golo teme pepel, ta ostanek zgorevanja, minevanja, trohnenja; pada in sepeče, da je življenje človekovo samo prah, dim in oblak na nebu večnosti.

Tako se je krščanstvo skušalo z združitvijo dveh tolikanj protislovnih praznovanj porogati človeški neumnosti. Hotelo je s pustom ironično priznati ugašajoča verovanja poganstva; nadelo jim je harlekinsko masko. Smej se, noreci! Preden se bo zdnilo, boš padel na kolena in se poklonil večni vladarici Smrti!

Človeštvo, ki mu je bil dan za življenje močni nagib k zlu, ni hotelo vztrajati v senci pepelnice. Od renesanse dalje je odgovarjalo zdaj tišje, zdaj glasneje na ironijo pusta in pepelnice tako, da je razširjalo pustne navade. Spremenilo je predpustni čas v dobo karnevalov in tako približalo tedne, ki leže med rojstvom mladega sonca in med nastopom pomladi, njihovim davnim, iz poganske mitologije zraslim simbolom in kulturnim običajem. Bakanales plesov, ženitovanj, karnevalov je kakor skriti tok večne dionizijske radosti zmagovito izpodkopal moč pepelnice. Borba med duhom pusta in duhom pepelnice je v jedru borba med nesmrtno človeško lahkomišelnostjo in nič manj nesmrtnim strahom pred kaznijo in smrtjo; dvomimo, da bi bila kdaj zaključena. Zakaj dobem, ko se del družbe preveč prevesi na lahko in vedro stran, slede nujno dobe, ko si siplje pepel na skesano čelo; vselemu duru sledi vedno otožen mol večne pesmi o minljivosti, ki spremlja vse naše dejanje in nehanje.

Smej se, noreci! Pred starodavnimi šegami pusta se ne srečujemo samo z nekdajnimi verovanji sredozemskega človeštva, marveč nam tiplje iskajoča misel še globlje, še dalje, tja k človeku pradedne dobe. Maska se pojavlja zdaj v tej ali oni obliki, v ta ali oni namen na raznih nižjih stopnjah civilizacije. Se danes si mnoga primitivna ljudstva v svečanih trenutkih, ko se skušajo prikupiti svojim bogovom ali odvrtni njihovo maščevalnost, nadevajo maske. V maskah plešejo mnoge kje po črnem in rumenem kontinentu svoje ritualne ples, v maskah se spuščajo v boje s sovražniki svojega plemena. Maska ima v primitivnem življenju ogromen pomen: je to najstarejše in najbolj preizkušeno sredstvo, da človek spremeni navidezno potrdilo samega sebe svoj lastni obraz. Z masko postaja strahotnejši, kakor je v

Danes nepreklicno zadnja produkcija mojstra ob 21. uri v KINU UNIONU

Vstopnic le še prav malo na razpolago! Nabavite si jih takoj!

SVENGALIJA

DANES NASTOPI MOJSTER SVENGALI S SVOJIM NAJBOLJSIM PROGRAMOM, S TOČKAMI, KI JIH JE ZADNJKRAT POKAZAL V PRAGI IN PARIZU!

Ne zamudite! Nekaj vstopnic le še na razpolago!

Ljubljana je dobila svoj karneval

Pustni korzo je iz mesta in z dežele privabil desetisoče gledalcev

Ljubljana, 19. februarja. Pustni korzo, ki ga je na pobudo skupine aranžerjev Ljubljana danes popoldne po dolgih letih spet doživela, je prav lepo uspel, čeprav ni izpolnil vseh pričakovanj. Nedejda je bila izredno lepa, že čisto spomladanska, a namesto da bi meščani, kakor navadno ob lepih nedeljah, pošli na sprehode in izlete, je še dežela od blizu in daleč v množicah privlela v Ljubljano. Že zdavnaj pred pričetkom sprevoda so bile vse ulice od Kongresnega trga tja po Mikličevi cesti pa v smeri Tyrševe nazaj zvrhano polne občinstva, da je policija s težavo vzdrževala red, saj se je drenjalo v spalnji hišni nad 50.000 ljudi. Najgostejše množice so se zbrale ob izlivu Vegove ulice na Kongresni trg, ker je pač vsakdo želel, da vjame že prve trenutke pustno svečanega dogodka, ki naj bi Ljubljani, temu tipičnemu mrtvem mestu, prinesel vsaj trochu razigranosti, sproščene radosti in temperamenta.

Nekaj minut po 15. se je pustni sprevod začel. Pred njim sta dva stražnika jahala na konjih, da spotoma skrbita za red, sprevod sam pa je otvorila skupina kovbojev na konjih, ki se jim je pridružil tudi posrečeno našeljen Indijanec. Sledila je skupina s pravim estetskim okusom preobličeni Kitajci in Kitajci s kulijem in mandarinom na riki; skupina je mimogrede — najbrž z dobrim uspehom — propagirala čaj. Vrsta maskiranih harmonikarjev je z ubrano muziko reklamirala glasbo in harmonike, a med skupinami originalnih mask, ki so se zvrstile, je mnogo pozornosti vzbujal ogromen kovčeg, ki je na široko potoval po cesti, iz njega pa sta mola obraz in čepica nosača številka 13. Mnogo smeha je ljudem prinesel osliček, ki je s svojim vodnikom muhasto kolovratil za godbo, a prav ta osliček je aranžerjem in publiki pošteno zagodel. Komaj je bil, neprestano aklamirani od leve in desne, prekoračil Kongresni trg, se je v Wolfovi ulici čisto resno spuntal in je s svojo trmo pripravil gospodarja do tega, da je izstopil iz sprevoda: modri glavi si, vega dolgočusa očitno ni bilo do norčavega diradla ter je tako maskerado in razvedenja na trotoarjih prikršal za dobršno atrakcijo.

Med tvrdkami, ki so se udeležile korza, da izkoristijo priliko za duhovito reklamo, se je prav dobro odrezala gostilna Mesec z Viča, ki je v sprevod uvrstila tričikelj z velikim, široko nasmejanim polmesecem, mlad harmonikar pa je z godbo vsem dokazoval, da je pri Mesecu zmerom židana volja doma. Kričeče nasprotje, v kakršnih obstoji današnji čas, je poznarjal vzorno maskiran Indijanec, ki pa je namesto na konju jahal na — motorju. Priserčen vtis je napravil visok možak z ogromno glavo, ki je na vrvi vodil drobnega, preplašenega psička. Atrakcija zase je bila družina, ki je na vozu tvorila veliko kmečko peč, mati pa je neprestano gnala starinsko zibelko, iz katere je od časa do časa pokukal malo prevelik, čez mero odrasel dojenček, da ga je oče s težavo sproti krotil. Za vozom tvrdke Pežo je mnogo smeha vzbujal voz z velikim kočnjakom, iz katerega so drobno čivkanje ogromni piščanci in kure, preoblečeni seveda, originalno zamišljena skupina srednjeveških viteзов je opozarjala na tvrko V. Lesjak, za njimi pa je omahoval ogromen mož še v ogromnejši srajci, ki ga je zanašalo, kakor da ga ima malo čez mero pod kapo. Unionska pivčarna je bila zastopana z vozom, na katerem je bilo kaj veselo — možje in žene so si sprotili natakali pivo in godci so godili, da se je lahko od časa do časa na vozu zavrtel tudi kakšen par. Majhno satiro na hokejste je pomenila skupina na tovornem avtomobilu. Skrbno, pa hkratu veselo prirejen aranžma je na posebnem vozu priporočal pralni prašek Perlon in milo Hubertus.

Spreved je zaključila cela ekspedicija voz, ki je na prav učinkovit, duhovito zamišljen način opozarjala na vse, kar nudi občinstvu spedičija Turk. Lastnik podjetja je v skladu s svojim imenom vse moštvo oblekel v turške kostume. Njegovo kolmo je otvoril simpatičen paša na konju. Vozovi, opremljeni z informativnimi napisi v vezani in nevezani besedi, so prikazovali, kako Turčova spedičija opravi selitev, da človek se med prevozom mirno spi, kako z velikimi kamioni prevažajo kurivo, gramoz, opeko, težke stroje in vse najtežje tovore itd. Turkov brzopletost pa je pomazarjala ogromna vsestranska raketa, to najhitrejšo prevoznostno sredstvo, ki pa zaenkrat — na žalost — še ni prišlo v promet. Spedičija Turk je izpolnila domačo polovico vsega sprevoda.

Občinstvo je bilo zelo dostopno za humor in razvedrilo, ki jim ga je nudil sprevod. Po ulicah so se razlivali kar cele poplave smeha, v današnjih časih tako dobrodo-

resnici; lahko postane zver: lev ali tiger, in zdi se mu, da mu postane življenje silnejše in svetlejšje.

Tudi na visokih stopnjah omike vlada kult maske. Kaj je uniformiranje ljudi, kaj so tolike družabne cerimonije, če ne izvrševanje prastare človekove potrebe, da se zakriva, t. j. da postane veličastnejši in bližji svojim idealom. Šiviljenje človeka je vzlic svojih tragičnih osnovi komedijanstvo, umetnost preobrazbe, maske, mimike. Komedija in tragedija izvirata iz istega prasimbola: maske. In vsa kultura je v bistvu umetnost ali znanost spretnega in smiselnega maskiranja prvotne človeške narave, ki tolikokrat razbije krinko in pokaže resnični obraz. Ridi, Pagliacci! Smej se, ubogi komedijant, ki ti poteka življenje med pustom in pepelnico!...

— 0.

šlega. Pred pošto, kjer se je nagnetlo največ sveta, je še tvrdke Batve z dobrim domislekom izkoristil priliko, da množice opozori na svojo prodajalno: z drugega nadstropja so njegovi nameščenci vsipali na sprevod konfete, koriandole in pa reklamne balončke, za katere se je voharno trgala posebno mladina. Tako je dal enega redkih primerov, ko sta korzo in občinstvo na trotoarjih prišla v živahen stik.

V svoji razgibanosti so si množice še same priredile svoj pustni korzo, ko je bil sprevod že pri kraju. Trajalo je pol ure, preden si se mogel preriti skozi središče mesta. S prometno-policijskega stališča to morda ni bilo »idealnejše«, nesreče pa ni bilo nobene in množice so prišle do cenečnega razvedrila. Da so ga bile željne in potrebne, je dosti zgovorno izpričala njihova ogromna udeležba pri korzu. Za goste, ki so prišli od zunaj, je bil program skoraj malo preskromen, saj je sprevod trajal v počasnem tempu komaj 15 minut. Ako se bo prireditelj ponovila — in današnji poskus je pokazal, da so zato dani vsi pogoji, — ji bo treba dati malo širšo organizacijsko osnovo, pa se bo pustni korzo lahko uvrstil med tujkoprometne privlačnosti, kakršnih je naše mesto od sile siromašno.

Lepo uspeša maskarada viškega Sokola

V vrsti letošnjih predpustnih zabav zavzema sobotna maskarada Sokola na Viču častno mesto. Našemu mojstru dr. Lepu Koscu in njegovim zvestim sodelavcem se je posrečilo spremeniti sokolsko dvorano v pravi pariski »Tabarin«. Sredi dvorane je bil vodopad, ki se je sijajno odražal od močne svetlobe. Ker vedo Ljubljanci in okoličani, da je na prireditvah viškega Sokola vedno lepo in prijetno, smo imeli tudi letos zelo lepo obisk, da so bili prostori kar pretesni. Za ples je skrbel izvrsten jazz br. Janeza Grdine.

Okrog 23. so nastopili člani in članice opernega baleta, ki so med viharimi ovacijami zaplesali najprej apakiški ples, potem pa najmodernejši tango z vsemi njegovimi finesami.

Po polnoči pa se je pričelo tekmovanje za Mis Tabarin, ki ji je bilo poklonjeno lepo darilo. Po dokaj ostri konkurenci je bila izvoljena gđ. Pavla Zupančeva iz Ljubljane.

Jubilejna maskarada viškega Sokola je v vsakem pogledu lepo uspeša in bo brez dvoma mnoge posetnike privabila, da se bodo udeležili tudi jubilejnega valčkovega

Preiskava o umoru 12 letnega dečka v Zagrebu

Obstoji možnost, da je osumljenec priznal zločin le, da ga nehalo mučiti z zasliševanjem

Zagreb, 19. februarja. Preiskava o groznem umoru 12letnega Vladimira Franca na Strugah se nadaljuje. Delo, ki se ga je lotila zagrebska policija, bo kakor kaže, rodilo uspeh. Vsa preiskava se je osredotočila na enega izmed prvih osumilcev, Josipa Bratuša, grbastega prodajalca peska o katerem je »Jutro« že poročalo, da je priznal zločin, a je svojo izpoved pozneje zaničal.

Josipa Bratuša namreč obremenjujejo številni slični delikti. Uganka je, ali je prvi priznal samo zaradi tega, da ga ne mučijo z nadaljnjim zasliševanjem, ali pa so njegove izpovedi resnične. Medtem so se v zadnjem času pojavile nekatere priče, ki v precejšnji meri obremenjujejo imenovanega. Zanimivo je, da so bila prva njegova priznanja zmedena, zaradi česar je mogoče, da je priznal samo, da se reši neprestanega nadlegovanja. Zato je izpovedi tudi policija zvela na znanje s previdnostjo. Ne katere priče so izpovedale, da so ga videle kritičnega dne skupaj z dečkom. Začeli so ga ponovno zasliševati. Mož je bil zatrdil, da je izvršil zločin v četrtek 9. t. m. zvečer, medtem ko je otrok po drugih domnevah umrl v petek zjutraj.

Predvsem sta dve glavni priči, ki obremenjujeta Bratuša in sicer Josip Kmetec in Ivan Koščak. Oba sta trdila, da sta videla Bratuša z dečkom, prvi v Krapinski ulici, drugi na Savski cesti v bližini Cvjetne ceste. Oba sta se javila policiji potem, ko se je že izvedelo, da je Bratuš zločin priznal. Ivan Koščak je povedal, da je videl Bratuša z Vladimirom na Savski cesti po peti uri popoldne, dočim je trdil Kmetec, da ga je videl ob petih v Krapinski ulici. Treba je vedeti, da je od Krapinske ulice do Savske ceste precej dolga pot. Ali je možno, da je osumljenec hodil z dečkom tako hitro? Josip Kmetec je rekel, da je bil v četrtek popoldne pred svojo hišo v Krapinski ulici št. 20. Tam se je igralo več dečkov, med katerimi je bil tudi pokojni Vladimir. Kmetec jih je gledal in je enemu podaril 25 par. Medtem pa da se je pojavil Josip Bratuš in poklical svojo žrtev. Po Kmetecem pričevanju je Bratuš takole dejal:

»Pojdi z menoj, dam ti deset dinarjev. Glej jih!«

»Ne, ne grem. Moram k teti!« je odgovoril Vladimir.

Vendar se je dal pregovoriti, da je šel, kakor je izjavila priča Kmetec.

Za preiskavo bi bilo dobro, da bi bili zaslišani tudi tisti otroci, ki so se igrali z Vladimirom. Kmetec je izjavil, da nikogar ne pozna. Samo o pokojnem nesrečnem Vladimiru je rekel, da ga je takoj prepoznal. Gotovo je, da ti otroci stanujejo v

večera, ki bo na pustni torek prav tako v Sokolskem domu na Viču.

Na Slavčevi maskaradi

V veliki dvorani Mikličevega hotela je pevsko društvo »Slavec«, eno izmed najstarejših pri nas, priredilo svojim že desetletja naklonjenim prijateljem eno izmed najbolj živahnih in najbolj pestrih maskarad tega predpusta. Dvorana, pestro okrašena, je bila do zadnjega kotička polna razigrane družbe, ki je ob zvokih vojaške godbe pod vodstvom podpolkovnika g. Herzoga rajala do zgodnjih jutrnih ur.

Sokol II je rajal v Kazini

Prav tako je bilo v Kazini! Nabito maska in civilistov, da nam je vročina jemala sapo. Pa smo jo preganjali, kar se je dalo, z okrepčili, ki jih ni manjkalo. Čisti dobček pojde za novi dom Sokola II., ki že rase iz tal v Trnovem.

Na drugih prireditvah je bilo enako prijetno

Kurentova vesela noč na Taboru je bila izredno vesela in lepo obiskana. V Delavski zbornici je rajalo Delavsko prosvetno in podporno društvo »Tabor« in v vseh prostorih Trgovskega doma je bil planinski ples SPD s koncertnimi točkami. Ne da se prav nič reči katera izmed vseh snočnih predpustnih prireditvev je prav za prav najlepša uspeša, ker so bile vse lepo obiskane in skrbno prirejene.

Tudi najmlajši so rajali

Sicer je kazalo, da bo naš na novo rojeni korzo malo zmešal nakane TKD »Atene«, ki je pod geslom »Vse za deca« danes popoldne v Kazini pripravila svoj XVII. otroški ringaraja. Toda nič takega se ni zgodilo: v Ljubljani je malčkov, ki bi radi prišli na svoj račun na pretek, pa tudi staršev dovolj, ki otrokom radi nudijo to, kar jim gre.

No, in tako se je tega drobiža v spremstvu staršev nabralo v glavni dvorani Kazine toliko, da je kar mrgolelo. Gospe od »Atene« so jim pripravile toliko pester zabave, da se nekateri kar dolgo časa niso mogli znajti. Če bi bil že sam ples in lepe maske, naj bi še bilo, toda v vsakem kotu je še kaj zabavnega in razburilivega prežalo na ta mala bitja. Tu ribolov, tam mačkice in zaključ, spet druge mični šopki, za katere so morale mamice »kavalirjeve« odpirati svoje denarnice, da so počastili svoje »dame«. Iz neštetihi zased, za katerimi so bili po večini »zašancani« očke in mamice, je deževalo na tisoče serpentin, konfetov, bombic. Tako je vršalo nekaj ur neutrudno vse med peštrm sporedom od obhoda mask pa preko raznih lok, pravilice o snežnem možu, očarljive deklamacije male Jelke, skupnega rajalnega nastopa, kratkega Gasperečkovega prizora, raznih ugank, kola s cvetličnimi loki, plesa štirih snežink in raznih med plesom improviziranih skupin. Za poln uspeh vseh teh točk gre levja zasługa prijazni ge. Silvii Danilovi.

bližini, pa je verjetno, da je Vladimira kdo izmed njih poznal, če so se z njim igrali. Če se bo posrečilo dobiti te otroke, se bo marsikaj razjasnilo, če bodo otroci izpovedali enako kakor Kmetec. Nejasno pa bo še ostalo, kaj naj bi bil Bratuš s svojo žrtvijo po peti uri do umora v usodni noči. Kraj je namreč v bližini precej naseljen in Bratuš je med okoliškimi prebivalci prav dobro poznan, zato se mora najti nekdo, ki ga je videl tam po peti uri.

Poleg teh dveh prič, ki obremenjujeta Bratuša, pride v poštev tudi njegova stanovaljka, ki je izjavila, da se je osumljenec vrnil kritične noči okoli 11. ure in da ga je zmerjala, ker prihaja tako pozno domov. Koliko bodo take in podobne izjave stanovaljke Matilde Bogomolčeve prišle v poštev, je težavno reči. Čudno je tudi dejstvo, da se prvi dve priči, Josip Kmetec in Ivan Koščak poznata.

Nagrada v znesku 5000 din bo pripadla tistemu, ki je prvi javil sled za osumljenim Bratušem, seveda, če bo dokazana njegova krivda. Pri tem imata zaslugi detektiva Golob in Fuček. Pod takimi okoliščinami nameravajo preiskovalni organi izročiti Bratuša sodišču, toda malo je verjetno, da bo zločin priznal.

Policija je pred težko nalogo. Naporno delo, da se izsledi ognjenega vampirja, mora biti kronan z uspehom. Ubičajec nesrečnega dečka mora prejeti zasluženo kazn.

Jubilejni valčkov večer Sokola na Viču na pustni torek ob 20.

Naše gledališče

DRAMA

Ponedeljek, 20. febr.: Zaprtlo.
Torek, 21. febr.: ob 16. Upniki na plan!
Izven. Znižane cene.
Sreda, 22. febr.: Zaprtlo.
Četrtek, 23. febr.: Hlapci. Red Četrtek.
Petek, 24. febr.: ob 15. Brezov gaj. Dijaška predstava. Globoko znižane cene.
(Zvečer bo gostovala drama v Ptuj: Hollywood).

OPERA

Ponedeljek, 20. febr.: Zaprtlo.
Torek, 21. febr.: ob 20. Jesenski manevri.
Izven. Znižane cene.
Sreda, 22. febr.: Lohengrin. Red Sreda.
Četrtek, 23. febr.: Evgenij Onegin. Izven. Znižane cene od 24 din navzdol.
Petek, 24. febr.: Zaprtlo.

Zborovanje rejcev malih živali

Ljubljana, 19. februarja. Zveza društev rejcev malih živali v Ljubljani je imela danes popoldne redni letni občni zbor v lovski dvorani Mikličevega hotela. V uvodu je predsednik g. inž. Strgar Alfonz iz Maribora pozdravil delegate, članstvo in častne goste. Poslane so bile vdanostna brzojavka Nj. Vel. kralju Petru II. in pozdravne kmetijskemu ministru inž. Nikoli Bešliču, banu dr. Natlačenju in ljubljanskemu županu dr. Adleščiču. Pozdravi so bili poslani tudi tovariškim organizacijam v inozemstvu.

Iz tajniškega poročila, ki ga je podal g. Inkret Alfonz, je razvidno, da je bilo delovanje v preteklem letu kljub raznim oviram zelo uspešno, saj je bilo v tem času ustanovljeno 35 društev z nad 2000 članov. V pripravi za ustanovitev pa je še 17 novih društev. Po raznih krajih Slovenije je bilo 36 razstav, 132 predavanj, 15 tečajev, 2 sejma, 7 radijskih predavanj itd. List »Rejec malih živali« je vseh pet let redno izhajal v uredništvu g. Inkreta Alfonza. Uredništvo je izdalo tudi dva zvezka rejske knjižnice ter nešteto tiskovin. Zveza in včlanjena društva so v tem času razdelila med svoje članstvo brezplačno nastopne plemenite živali: 250

koz, 77 ovac, 250 kuncev, 272 kokoši, 47 parov golobov, 41 morskih prašičkov in 28 kanarčkov ter še 3460 valilnih jajc. Zveza se je udeležila razstav v Mariboru, Beogradu in Antwerpnu (Belgija).

Tudi blagajniško poročilo g. Cerneta Franca izkazuje precejšen napredek, čemur je v veliki meri pripomogla efektivna loterija rejcev malih živali.

V imenu nadzornega odbora je g. Nachtigall Franc iz soštanja predlagal razrešnico, ki je bila soglasno sprejeta. Sledilo je čitanje novih pravil, nato pa so bile volitve odbora za dobo treh let. Za predsednika je bil soglasno izvoljen g. dr. Jenko Andrej, znani rejec črni dunajčanov in grahistih plimek. Podpredsednika sta gg. Gotz Rudolf iz Kranja in Drnovščik Bogomil iz Litijske. Tajnik je g. Inkret Alfonz iz Senkovega turna, blagajnik g. Kamnikar Rudolf iz Trbovlje, gospodar g. Hann Bogomir iz Ljubljane.

Članarina ostane dosedanja. Občni zbor je razpravljal tudi o programu društvenega dela za bodoče leto ter se zaključil s predavanjem referenta za reje malih živali pri kmetijskem oddelku banske uprave g. inž. Greifa Antona o smernicah za bodoče delo na področju reje malih živali.

Neroden dimnik je zakrivil požar

V letošnjem letu se kar vrste požari v Slovenjem Gradcu in njegovi okolici. Tokrat sta postala žrtev požara hiša in gospodarsko poslopje g. Jožefa Rotovnika iz Legna v Gradiški Ogenj je nastal zaradi nepravilno zgrajenega dimnika ki ni segal skozi streho, temveč se je končaval sredi

podstrešja, tako da so iskre iz dimnika zapalile podstrešje. Spriče nenadnega ognja niso mogli razen živine rešiti ničesar drugega. Škoda je zavzelo tega ogromna. Gasilci niso mogli intervenirati, ker je dostop do posestva nemogoč. Rotovnik je bil zavarovan samo za 10.000 dinarjev.

Mala nedeljska kronika

iz Maribora:

Maribor, 19. februarja.

V Narodnem gledališču je bila snoči

krstna predstava Bevkove „Partije šaha“

zdržena s slovesno proslavo 25letnice odrskega umetniškega delovanja svojačasnega upravnika in dramskega vodje mariborskega gledališča g. Vala Bratine. Gledališče je bilo čisto zasedeno. Občinstvo je z veliko pozornostjo sledilo poteku nove slovenske komedije, ki jo je uspešno zrealiziral ter insceniral slavljence g. Vala Bratina. Slavljence je bil deležen navdušenega priznanja, pa tudi neštetihi vencev in šopkov. Med odmorom po prvem dejanju so izrazili slavljencu prisrčne čestitke ob srebnem umetniškem jubileju upravnika narodnega gledališča g. dr. Brencič, režiser Joško Kovič za mariborsko igralsko osebje, novinar in kritik g. Radivoj Rehar za Umetniški klub v Mariboru. Ginjen se je Vala Bratina zahvalil za prisrčno slavo in v počastitev.

Bohemska noč

Pod tem geslom je potekla snočna krasna uspeša reduta matičnega Sokola v vseh prostorih Sokolskega doma. Dvorane so bile vse okusno okrašene. Izredno učinkovit je bil korzo mask. Vneto in neutrudno sta sodelovala Nagodetov jazz iz Ljubljane in Withe star jazz iz Maribora.

Razen tega so imeli snoči svojo predpustno prireditev se studenčski Sokol, potem Sokol Maribor I., ki je vezal nočno prireditev s prisrčno proslavo 25letnice rojstva neutrudnega staroste br. Monoraka, nadalje SK Železnikar v Kazini, SK Slavija pri Gambirnu, pustno rajanje »Drave« pri Grmeku v Studenih, predpustno veselje mariborskih podoficirjev v Narodnem domu. K temu pridejo še neštete interne prireditve po kavarnah, restavracijah in gostilnah, tako da je bil snoči ves Maribor res predpustno razigran.

Upokojeni oficirji in vojaški uradniki

organizirani v Udruženju upokojenih oficirjev in vojaških uradnikov, so se zbrali danes popoldne pri Orlu k rednemu občnemu zboru. Predsednik Dolenc je pozdravil zastopnika mestnega poveljnika majorja g. Čubeliča in poročal o 15letni borbi starcupokojencev za svoje pravice. Poročali so podpolkovnik g. Grizold, kapetan Vodopivec in podpolkovnik g. Jugović. Pri volitvah je bil izvoljen pretežno dosedanj odbor s predsednikom podpolkovnikom g. Dolencem na čelu.

Tihotapske zgodbe

Strážniki na Koroski cesti se je zazdel silno sumljiv znani tihotapec Anton R. Radi tega ga je povabil na strážnico, kjer so ga natančno preiskali. Našli so pri njem več paketov kreslinih kamenčkov in nekaj vžgalnikov.

Še vedno podstrešne podgane

Še neizsledena družba kriminalnih specialistov se vtihtaplja v zadnjem času na mariborska podstrešja in odnaša ter krade, kar ji pride v roke. Policija je neumorno na delu, da bi zajela poglavitne krivce te tatinske družbe. Snoči so se spazili tatovi na podstrešje hiše št. 20. v Jezdarski ulici. Odnesli so razne predmete, obleko in perilo. Najbolj sta oškodovana prokurist Zdenko Pipuš in upokojeni železnikar Josip Ermenc.

O tem in onem

Neznani pasant si je v noči na nedeljo dovolil to šalo, da je vrzel ogorek cigarete na plateno streho osebnega avtomobila inž. Resnerja, stoječega na Glavnem trgu. Platnena streha se je vnela in je popolnoma nerabna.

4letna Barbara Regorškova je padla na dvorišču mestne oškrbnice v Strossmayerjevi ulici in si zlomila levo. Prepeljali so jo v bolnišnico.

Češki godbenik Josip Felbinger je potoval v Zagreb. Moral pa je v Mariboru ča-

kati na vlak. Do odhoda vlaka je šel ogledovat mesto in park. Zanimal ga je med drugim Rožni grič v parku. Tik pred vrom pa je padel in si zlomil levo nogo. Tudi Felbingerja so prepeljali v bolnišnico.

iz Ljubljane:

Ljubljana, 19. februarja

„Upniki na plan“ odpovedani

Nocoj je bila v drami na sporedu veseliga »Upniki na plan«. Do 20. se je zbralo v gledališču polno občinstva, ki je potpežljivo čakalo, kdaj bo udaril gong in se bo začela predstava. Minilo je dobre četrt ure, nato pa je začela publika s ploskanjem zahtevati, naj se predstava začne. Prišlo je znamenje in dvignil se je zastor, toda ob polni razsvetljavi je stopil pred rampo igralec g. Jerman in presenečenemu občinstvu v imenu uprave sporočil, da je predstava odpovedana in da lahko obiskovalci dobe denar nazaj pri blagajni. Pred blagajno se je nato nadaljevala nenapovedana predstava...

Beograjski tehnikji so obiskali Ljubljano

Danes popoldne se je pripeljalo iz Beograda večje število tehnikov, da si ogledajo Ljubljano. Zanimale so jih predvsem naša tehnika, univerzitetna knjižnica in razne palače, ki jih gradijo v Ljubljani. Jutri se napotijo proti Gorenjski, kjer si nameravajo ogledati kranjsko cesto in novi most. V torek se odpeljejo v Trbovlje.

Ekiskurzio so organizirali beograjski gradbeniki za vse tehnikje. Z njimi se je pripeljal tudi univ. prof. inž. Zadjina. Na kolodvoru v Ljubljani so jih sprejeli naši tehnikji v družbi z univ. prof. inž. Kasalom,

Kronika nesreč

Na Jezici se je zgodil danes popoldne hušji karambol. Soboslikarski vajenec Fr. Globočnik iz Kranja se je vrnil s kolesom po ježškem klancu, nasproti pa se mu je pripeljal z avtomobilom Alojzij Verbnik iz Domžal. Na dozdaj se nepojasnen način sta kolesar in avtomobilist trčila skupaj in posledica je bila, da je Globočnik oblašal z zlomljeno levo nogo in precejšnjimi poškodbami po vsem telesu. Verbnik ga je takoj naložil na svoj avto in ga prepeljal v bolnišnico, kjer so se za ponesrečenca zavzeli zdravniki.

V bolnišnico so pa morali prepeljati tudi Ido Kostovo, hčerko krojača iz Ljubljane, ki jo je podri neznan kolesar in jo poškodoval na glavi.

Janecz Rakelj, sin zidarskega pomočnika iz Trzinja, je doma nesrečno padel in si zlomil levo. Zdjaj se zdravi v bolnišnici.

Tretji Svengalijev nastop

Tudi današnji dopoldanski nastop mojstra Svengalija je privabil v Union polno ljudi, zlasti pa okoličanov, ki so zadovoljni odhajali, kajti mojster je bil izredno razpoložen in je najtežje točke samovindnosti rešil precizno in brezhibno. Tako je na primer povedal, da je ura, ki jo ima v roki, stara nad sto let in da je bila nekoč last našega velikega pesnika dr. Franceta Prešerna. Danes je imel Svengali izredno dober kontakt s publiko, bolj kakor kdaj popreje, in zaradi tega so bili vsi njegovi odgovori točno pogodeni. Tudi z ostalimi točkami, zlasti s sugestijo, kjer so posamezni nastopi izzvali salve smeha, je žel obilo odobravanja. Imel je izvrstne medije in je na primer neki gospod dirigiral kakor mojster Toscanini. Neka gospodična, ki ni še nikdar igrala klavirja, je pokazala izredno spretnost, a neka druga je plesala kakor kaka prama balerina. Sklepnata točka, ko so vsi zbrani na odru pod taktirko spretnega dirigenta izvajali praveci simfonični koncert seveda navidezno — je publiki silno navdušila. Zaradi izrednega zanimanja po drevi ob 21. Svengali prireditel še en nastop, na katerem nam bo pokazal nekatere nove točke, tako eksperimente iz indirektnih sugestij itd. Današnja poslovna produkcija bo pestra in bogata in prepričani smo, da bo občinstvo spet napolnilo dvorano.

Pogreb ruskega generala Žoltenka bo danes ob 16. in ob 17., kakor je poročalo nedeljsko »Jutro«, na kar opozarjamo številne njegove prijatelje in znance.

Danes in jutri — smeh in ples...

V tradicionalnih pustnih zabavah in norčijah je tudi zrnice globljega smisla: ko se narava dramí v prvo pomlad, naj se tudi človek preda prebujenju krvi, srca in duha

Oče naš,
kruh je naš,
kelje vaše,
meso pa naše!

Pusta, na katerega — ali vsaj na čas pred njim — se je sam Prešeren hudoval, pravijo Srbi »mesojede« in »mesnice« (Kosovo), v Slavoniji »mrsovede«. Slovenci v Laškem pa so mu svoje dni, pred dobrimi petdesetimi leti, še rekali »sveti Kurent«. Brž za pustom sledi post — meso je treba pu stiti pri kraju in tako smo pepelnico po imenovali »mesopust«, dan poprej pa kratko pust: »pust«, pust meso in in zelje za grabi! Kdor bi se pa pozabil še na postni dan, temu pravijo naši Preleki, da je zmešan.

Dobrodošlica pustu

Kadar ima hišni poglavar ali gospodarica, pa tudi stric in teta god, mu naredimo »ofrehte«. Prav potihoma se zberemo pred njegovo sobo z lonci, žlicami in pokrovi v rokah in mu iznenada naredimo hrup in trušč, da se kar sesede. Nato pa stopimo pred njega in mu z besedami želimo vse najboljše k godu. Pravijo da je to stara navada, saj so tako naši predniki ropotali za božič, za novo leto, kres, binkošti itd., želeli so bogcu vse najboljše, zle duhove pa so z ropotom odganjali.

Pred petdesetimi leti so narejali tako voščilo »svetemu Kurentu« tudi še v Krškem. Na predvečer pustnega dne so se zbrali vsi mestni otroci pred vikariatno cerkvijo z razbitimi lonci, skledami, skafi in pokrovi in naredili od cerkve po vsem mestu grede tak hrušč in trušč, da bi človek izgubil sluh. Tako so počastili Kurenta.

Za obilno žetev in rast

Na Koroškem pojedó na pustni dan na vthu sadnega drevesa prvi kroj, da potem sadje dobro obrodi; pustno dobroto poje gospodar v Prekmurju tega dne pod sadnim drevjem v Prlekiji in v Belikrajini se

na pustni dan mlado in staro guga v kozolcu ali v listnjaku, da bi si ohranili zdravje in rast. Skoraj povsod po Slovenskem pa hodijo na pust od hiše do hiše pustne šeme in se sredi hiše povsod malo zavrté — za debelo repo, debele buče, debelo korenje in visok lan. Za izkazano naklonjenost pogosti gospodinja plesalce s pustnimi dobrotami in jim tistne tudi kak novce v roko.

Žal pustni dan ni vesel dan za vse. Dekletu, o katerem se je vedelo, da je bilo že namenjeno v zakonski jarem pa ji je spodletelo, a tudi oni, ki je že godna za možitev in je ostala samica, zavlečejo pred prag ploč. Ponekod naredo to na pustni dan, drugod na pepelnico. Dekle se mora pustnim šemam odkupiti s pijačo in jedočo, če tega ni, pa šeme ploč zapijejo. Svočas je dobil na pustni dan vsak novo poročen par tak ploč, ki je pomenil srečo in obilen zarod v zakonu; še v starejšem času pa je na pustni dan vsak novoporočen par s plugom zoral brazdico, seveda brez vprežne živine, da je bil njun zakon plodovit.

V Motniku in na Koroškem

Pustne šeme v Motniku so se na pustni dan šeme kot popotniki iz Jutrove dežele in vodile po trgu kamelo. Pred vsako hišo so se ustavili in prejeli od gospodinj darove v jestvinah, pijači in denarju. Saj so darove tudi zaslužili, ko so oznanjali, da je končana smrt prirode in da je prišla od juga in vzhoda vesela pomlad.

Srbi, ki meje na Bolgarijo, poznajo še pustni kres. Slovenci tega ne poznajo več razen Korošcev. V Rožu na Koroškem so svoj čas mladeniči vozili po vasi samokolnico in izmaknili pri vsaki hiši nekaj slame ali sena. Ko so tako naredili zbirko pri vseh hišah, so vse zapeljali na hrib nad vasjo, nagačili tam s senom in slamo staro možko obleko in obesili pusta na kol, po navadi na ostrv. Zvečer so se zbrali vsi mladi iz vasi in med vriskanjem, vpitjem, petjem in ropotanjem s kravjimi zvonci zažgali pusta.

Štajerci pusta pokopavajo

Tako so naredili tudi rudarji v Zagorju ob Savi. Leta 1880. so našemljeni rudarji po sporočilu kronista vozili slamnatega pusta od hiše do hiše in grozili, da ga pokopljejo pod kapom. Prvi je s seboj nosil »pik«

(kramp), drugi rovnico, tretji motiko, in brž ko so prišli do hiše, so začeli razkopavati pod kapom. Gospodinja je prihitela na prag in jim ponudila jedoče, pijače in novce, da jim niso naredili stamote in pokopali pusta pred hišo. Tako so šeme obračale vso vas, nazadnje pa pusta niso pokopale, kakor je to na Štajerskem običaj. Vse skupaj je bila samo potegavščina Kranjcev, ki so izkoristili staro navado bližnjih rosovdov in se tako nabrali denarja in dobrot. Slamnatega malika so, kakor je to na Kranjskem od nekdanj običaj, z velikim hruščem vrgli v Medijo.

Letošnji sveti Kurent se je prav lepo odrežal: prinesel nam je pomlad v deželo.

Karneval na Slovenskem pred 110 l.

V letu Gospodovem 1829 so Metličani doživeli na pustni dan nenavadno presenečenje. Sredi popoldneva se je v kroju pojavil velikanski pustov spreved, pred katerim so jahali in svirali godci na konjih. V sprevedu so štirje našemljeni moški nosili na nosilnicah slamnatega pusta; z obeh strani sta pa spremljala dva dimnikarja, ki sta ga z metlo božala po osemljenem obrazu. Za pustom se je pomikala proti cerkvi druga vrsta najrazličnejših »maškare«, med katerimi so nekatere imele »živinska« rep, kakor nam pripoveduje očevidec tega veseliga dogodka in njegov opisovalec Navratil. Neki deček je, preoblečen v žensko obleko, predstavljal pustno nevesto, ki pa ni dosti žalovala za svojim ljubčkom, ampak je na račun presenečenih Metličanov uganjala zelo veselo, da razuzdane šale.

Karnevalni spreved se je že približal cerkvi, ko se je iz nje nenadoma prikazal tedanji metliški kaplan in pozneje škof Baraga, ki je že tedaj užival pri Metličanih sloves za vero in za božjo čast vnetega, svetega moža. S palico v roki je stopil ogorčeni Baraga pred godce, izvlekel izpod duhovniške suknje razpelo in v svetem srdu zakričal proti pustovemu sprevedu. »Križajte ga! Križajte ga drugič!«

Vrta pustova armada je na mah osupnila. Šema je debelo gledala šemo in nihče si ni upal črhniti. Nekateri so sicer poskusili ščuvati proti Baragi, a živa duša se ni zganičala.

Pust brez maske in lišpa

V srbskih krajih praznujeta pusta gospod in seljak, a pust ni načičkan in našemljen kakor pri nas, nego pristna dediščina Kurentova, obležena s starimi običaji ter odkritim veseljem in uživanjem v času, ko priroda še počiva, a se že bliža nov delovni dan.

Pravoslavni imajo svoj pust pred začetkom 40dnevnega velikonočnega posta. Ker pade letos pravoslavna velika noč na isti dan kakor katoliška, se bo pust na jugu deloma ujema z našim pustom. Višek pusta pri nas bo v torek 21. t. m., pustni zaključek prihodnji dan na pepelnico sredo, na jugu pa bodo svojega pusta pokopali že danes, 20. t. m., na »čisti« ponedeljek, in začeli s postom. Srbski pust ima dve pustni nedelji, ne pozna pa »Debelega četrtka«. V nedeljo 12. t. m. so bile takozvane »mesne poklade«, ko se še lahko opravijo ženitovanja. Na dan »mesnih poklad« imajo pravoslavni duhovniki v mestih in vaseh ves dan opravka s sklepanjem zakonov. V nekaterih krajih se zakonske zveze sploh sklepajo samo v nedeljo »mesnih poklad« in ogledujejo

ženine in neveste, ki stopijo pred oltar kakega drugega dne, malo začudeno in sumljivo, češ zakaj niso počakali do »mesnih poklad« — tradicionalnega dneva svatovanj.

Na včerajšnjo nedeljo pa so bile »bele poklade«, zadnji dan, ko se še lahko uživa mesna in z mastjo zabeljena hrana. Mesne poklade se praznujejo veselo in razkošno že zaradi svatovanj, bele poklade pa zaradi tega, ker se vsi pred dolgotrajnim postom obilno zalagajo z mesom in z drugimi dobrotami.

Bekrijska slava

Tudi »čisti« ponedeljek, začetek dolgega velikonočnega posta, je vesel, ne samo zaradi tega, ker je z njim konec pusta, kakor pri nas na pepelnico, temveč še bolj zaradi starega običaja »bekrijske slave«. Po naše bi se tej slavi reklo tekmovalje pivec za pivsko prvenstvo celega leta. Pust ali poklade so na našem jugu v veliki veljavi. Rav-

nila; eden od godcev je neutegno pobegnil s svojim konjem v stransko ulico. Počasi se je začel ves spreved obračati nazaj. Baraga pa, ki je v svoji gorečnosti mislil, da je pust na nosilnicah živ, se je resno obrnil k njemu in ga ostro pokaral zaradi takega pregrešnega obnašanja, češ da se človeku in še posebej kristjani ne spodobi, da bi si na tak način malčil svojo od Boga dano podobo in povzročal v vernem in poštenem ljudstvu očitno pohujšanje... Ko pa so se pri kaplanovih besedah pustne šeme in ostali navzoči Metličani spogledali in se hrupno zasmejali, je vneti Baraga spoznal svojo zmoto in se ves zardel vrnil v proštijo. Karnevalski spreved pa se je napotil h Kolpi; tam so pusta svečano vrgli z mostu v vodo.

Odkritje opolnoči

proglasijo za bekrijskega prvaka. »Čistega« ponedeljka prihodnega leta. So moške, ki so si že večkrat pridobili tako slavo z ogromnimi količinami vina in rakije ter ostali bekrijski prvaki po vrsti več let. Zgodi pa se tudi, da se kdo pri bekrijskem tekmovalstvu zastrupi s alkoholom. Po končanem tekmovalstvu razkazujejo na kakem vozičku bekrijskega prvaka še po drugih lokalih, pa če je ostal pri tekmi še tako trd. Prič njegove zmage je itak dovolj, poražene tekmovalce pa so že prej spravili domov, tako da ni od nobene strani protesta. Tudi oni prvaki, ki so zmagali z največjim naporom in so jih odnesli s torišča zmage, uživajo splošno priznanost čast svojega prvenstva do prihodnjega »čistega« ponedeljka.

O, jade, prodjoše poklade...

to je refren po Srbiji in Sremu razširjene pustne popevke. Jade občutijo v enaki meri zmagoviti in poraženi tekmovalci pri bekrijskih slahah, maček je pač po vseh pustnih prireditvah neizogiben, a ko se pomiri, se velika večina bekrijskih tekmovalcev spet uvrsti med najsolidnejše ljudi. Na bekrijsko tekmo in slavo spominjajo samo še šale in zbadljivke, razigranosti v pustnem času pa nihče ne zameri. Pust se pač veselo praznuje v dobi, ko so končana važna dela, in ko se vsak rad malo povesele pred nastopom nove dobe brig in truda. — tg.

Sladkopivček se izda

V grudnu predlanskiga leta je bogat Amerikanec stanoval v neki veliki gostinici v Parizu. V svoji spavnici je imel zraven dnara in druge drage robe tudi nekaj steklenic (flaš) sladkih pijač. Čez nekoliko dni spazi tujec, da je v hranilnici nekaj križem, in de une sladke pijače precej manka. Sladkopivčka zasačiti, stekleniške vrata s sagrami pomože, ki jih je z dimnika nastergal. Precej družiga jutra od svojih opravil domu grede, sreča na stopnicah hišnega služeta, in vidi, de ima zlo sajaste (črne) ustnice. Brez veliko lagonja malopridneža za roko prime in pred zerkalo (gledalo, spegel) pelje. Ker zoper tako pričo ni bilo moč tajiti, spozna streže svoj greh in prosi prižnana, ki jo je tudi dobil. Zda jo so mu tudi domači jeli še druge tatvine natočevati, in njih sum se je poterdil. Ko njegov kožnjak (s kožo prevlečeno skrinjico) preišče, najdejo še mnogi reči, ki jih je bil tatoviti nakradil. — Tako se hudobija ozori in pride na dan pred ali potlej.

(Zgodnja Danica 1851.)

Pretkani mesar

Mesar (sosedovemu sinku): »Slušaj, Jurček, pridi k meni! Ali rad ješ krajske klobase?«

Jurček: »Zelo rad.«

Mesar: »Prav rad bi ti dal eno, ali ne morem najti ključa od shrambe.«

Jurček: »Saj lahko kar s strehe zlezem v shrambo.«

Mesar: »O, ti potepin! Torej ti si tisti, ki mi je požrl vse klobase...«

Spomin iz srede prejšnjega stoletja

Naši predniki pa ples in pust

Kako je »Zgodnja Danica« sodila o šemah in zabavah

Nekaj od pustnih šemarij

»Svet hoče goljufan biti, toraj bodi goljufan.« S tim goljufnim pregovorom je že marsikateri svojo dušo grozno goljufal, ker je res svojega bližnjega goljufaval, dokler se sam ni vjel v kremlje začetnika vse laži, kateri se imenuje hudič in iše svet zapeljati, in dokler mu neskončno ostri sodnik, ki naše misli in želje preiskuje, s periznenjenega obraza šeme ni potegnil. Ali človek k vsimu bolj kakor k dobri mu nag-njen, in zadovoljin, osemletni svojega bližnjega s sladkimi besedami in na videz ljubeznivim obrazom, še hoče grajati, kar je Bog v svoji neskončni modrosti vstvaril, natakne na lepi obraz gerdo šemo, spremeni stan in spol, ter se temu veseli, de v zija-lasti podobi nima videza ne keršanskiga ne človeškiga. Sv. Ciprijan, sv. Avgustin in sv. Tomaž uče: kdor zdelo z mazi lišpa, de Boga preklinja, ker hoče s tem popravljati, kar je sam Bog vstvaril. Ali pa mar tisti, kateri s šemo (larjo) svoj obraz popači, manj Boga preklinja, kakor tisti, kateri svoj obraz z mazi lišpa? Gotovo ni nič bolj zaničljiva kakor osem-ljen človek; že ajdovski modrijane so spo-znali, de se šemarije za počtenost in vred-nost človeško ne spodobijo; kolikani bolj jih mora naša sveta vera prekljati in pre-kljati! Take šemarije so v Turinu in Floren-cu, velikih mestih na Laskim, oistro prepo-vedali ne samo po mestu ampak tudi v glediših in plesiših. Zakaj so jih pa vikši prepovedali, vsak ve, kdor Laha pozna.

(Zgodnja Danica 1850)

Strahovani plesavci

Visokoučen doktor modrostovlja, častiti gosp. H. A. Jariš, sedanji šolski svetovavec na štajerskem je v svojim nemškem »sko-ledarčku« za leto 1856 zopet prav lepe po-ducivne povestice razglasil, kakor smo jih v njegovih poprejšnjih koledarčkih zapo-redoma že štiri leta brali. Zmed drugih ho-čem tukaj eno posloveniti, ktera bo menda marsikateremu naših bravcev kaj pomisliti dala:

Sv. Eligi je bil okoli leta 600 po Krist. škof v francoskim mestu Nojonu. O nje-govim časom so ljudje pogostoma in prav ra-di plesati. Ker je pa sveti škof močno go-reč služabnik Božji bil, in je vedil, de ples Boga zlo žali, se je tudi z vso močjo temu ustavljal, večkrat zoper to napako govoril, in rad bi jo bil odpravil. Prav resno je plesavcem pridigoval, ter jim dokazoval, de ples od hudobnega duha izvira, in de Bog je tako grešno norčijo že mnogokrat hudo kaznoval. V spričevanja tega jih je na sveto pismo zavernil, ter jim povedal, kako sramotno so izraelski otroci v pušča-vi okoli zlatiga teleta plesali in zavolj te-ga jih je bilo že tisti dan 23.000 plesavcov in plesavk na Mozesovo povelje s smert-jo udarjenih.

Pa kakor se dandanašnji godi, de prija-teleški glas duhovnega pastirja, ki zoper zleg svari, in pred večnim poginom zavarovati hoče, se pogosto zasmehuje in zaničuje; tako je bilo tudi tukej: Za svarjenje sve-tiga moža se niso kaj zmenili, ter zaniče-vaje njegovo opominovanje so plesu na-pravljali. V praznik sv. Petra, kneza apo-steljnov, so plesile blizu škofjovega stanova-nja postavili; godci pridejo, plesavci sku-pej dirjajo, in ples se začne z velikim raz-uzdanim hrupom. Svetnik — vse to viditi in slišati, se poda s sv. gorečnostjo med plesavce, jih posvari hudobnega obnašanja, ter jim miroviti veli. Pa kaj? zasmehovali in posovali so ga ter naprej plesali.

Ali sv. škof se s tim ne da splašiti, te-muč svoj glas povzdigne in začne oistro pri-digovati, krega in žuga z Božjo jezo, ako posvetneži od razuzdanega plesa ne odje-njajo in se grehov ne spokore. Nič ne po-maga! Ne da bi ga poslušali in vbogali, so se plesavci še bolj razuzdano sukali in v njegovi pričujočnosti godcam vpili rekoč:

»Godite naprej, prav veseli nam še eno okroglo zapiskajte.« Sveti mož je bil s to prederznostjo močno razžaljen, vzdigne svoje oči proti nebesam, se verže v pričo hrumečiga ljudstva na kolena, začne mlo-jokati in k Bogu tožiti, ter Božji pravici vso reč zroči.

In glejte, kaj se zgodil! Gospod Bog, ki svojih služabnikov na pusti zaničevati, uda-ri vse plesavce naglama s strašno šibo in jih izda hudumu duhu v oblast; trideset (nakteri menijo celo petdeset) plesavcov in plesavk je bilo pri tej priči od satana obsedenih. Strašno je bilo gledati, kako

ra satan odstopiti; nesrečni plesavci pa so se zopet pameti zavedili, in dušni mir se jim je v serca povernil.

Tako v popisovanju življenja sv. Eligija, kakor beremo pri Andonu, in nekoliko tudi v djanji svetnikov Božjih II. del, str. 643.

Ta prigodba je za naše v ples zatelebane čase veliko zlata vredna, in vsak duhovni pastir bi prav storil, de bi jo mladencem, kadar ga za dovoljenje v ples nagovarja pridejo, trikrat glasno prebral. Pa, ker je sem ter tje navada, de se morajo tudi du-hovni v dovoljenje v ples podpisati, bi men-de tudi napčno ne bilo, ako bi jo marsi-

Pijanci in smrt (bakrorez iz Valvazorjeve knjige »Theatrum mortis humanae«, Ljubljana 1682)

so ti ljudje razsajali, divjali, kričali in vpili. Kakšen strah de je po vsi okolici kri-stijane presunil, si je lahko misliti, in kako so vsi nad obsedenimi žalovali, posebno pa starši in sorodniki nesrečnežev, ni treba vam praviti, pa vender jim nihče pomagati ni zamogel: le tako se je njihovem razsa-janju nakoliko v okoli prišlo, da so obse-dene v verige zakovali ter jim noge in ro-ke zvezali.

To je celo leto terpelo. Še le ob letu v praznik svetiga Petra ukaže sveti škof Eligi vse obsedene v cerkev pripeljati; on pa stopi na leco in pridga od pokore. Ko iz prelivanih solz pričujočiga ljudstva spo-zna, de so vsi k pokori omečeni, se verže pred Gospoda nebes in zemlje na kolena.

moli z vsm ljudstvom vred za obsedene, in prosil Boga, naj bi jih od hudiga duha rešil. In milost Božja se usmili! v hipu mo-

kteri duhovnik na kmetih sam za se pre-bral, in še le potem si sodbo podpisal.

(Zgodnja Danica 1855.)

Kaj žganje stori

Lansko leto v listopadu so šli iz Oger-skiga čez gornjo Sučo proti Moravskemu trije svinjarji: — pa svinjarja sta bila prav za prav le dva, ker sta se bila žganja na-pila. Prejeden so jo vsi trije čez goro uda-rili, ki je bila po globinah in višinah glo-boko s snegom zapadeno. Ko že čez višavo pridejo, začeta žganjarice postajati in posedati. Uni, ki ni žganja pil, je bil močnejši jima vzame bisage ter hiti proti bliž-nji vasi pomoči iskat. Ali poslednjič tudi njega omaga, in se v sneg usede; začel je pa vpiti in v pomoč klicati. Nekdo iz bliž-nje vasi krič sliši, pride na pol mertvemu v pomoč, in ravno komaj je še razumel be-sede iz njegovih ust, »še dva sta tam za-d«, po tem ga dene na sani in hiti z njim domu, kjer je na pol mrtli k sreči še okreval. Tudi unih dveh vašani naravnost gredo iskat, in ji najdejo, pa bila sta že do-dobriga zmerznjena!

(Zgodnja Danica 1852.)

Sreča v nesreči

Avtomobil je podrl berača in mu zlomil obe nogi. Lastnik avtomobila običe berača v bolnišnici in mu da za vsako zlom-ljeno nogo po tisoč dinarjev.

»Ah«, je zavzdihnil berač, »škoda, da nima človek več nog.«

samo zaradi tega vznemirili v večnem snu, ga niso ganile.

Vprašal sem ga to in ono, a tudi govoriti se mu ni dalo. Držal je roki prekrizani na hrbtu in hitel zgovoriti z rameni in s ko-drasto glavjo. Šele, ko sem mu omenil Kur-zov portret, je živahno spregovoril: »Oh, ta čifutek!... No da, čisto zgrešil me ni, ampak neroda me je namazal takega. Kot sem bil neki dan, ko sva se čez noč za-selela s Pacenkom Francetom pri vinu in se mi je začel delati šen na obrazu... Pozabili mi je dati v roke krožnik kislih kumaric...«

Vprašal sem ga o tisti dvomijavi profil-ni risbi.

»Hm, tisto!... Če bi vedel za gotovo, bi vam rad povedal, koga je Langus misli-l s tisto risbo zadeti. Saj obraz se mi do-zdeva dosti znan, vendar ne morem prise-či, kdo bi tisto bil...«

»Kaj pa Ganglov kip?«

»Ni napaden, bi dejal, skoro bi rekel, da mi je zares nekam podoben. Če na bi bil dosti prelep in malo prenežen... Re-vež Gangl se je presneto potil, ko me je z gđ. Ernestino Jelovskovo obdelaval. Na, saj mu ni škodilo, prepotil je pri tem delu svoj prehlad, ki bi mu bil sicer postal smrtno nevaren...«

»Nekateri so trdili, da je v Jurčič-Stritarjevi izdaji...«

»Kaj, tista skremžena mevža naj bi bil jaz? Kar tiho če ne bom jezen!«

»Kaj pa Zaičev spomenik? Dober ne?«

»No, naredil je, kar je mogel, kadar mu niso ravno dobrotniki priganjali in po-pravljali stali med delom za hrbtom. O obrazu ne bom dosti trobil, plemenitega Kurza je bil po povabil, kakor in kolikor je vedel in znal. Hudo napaka pa je zgrešil v čevljih! Tako lenih in finih čevljev svoj živ dan nisem premogel.«

»Pa Justin?«

»Ta pa ta, ta me je zares ganil globo-ko v dno srca! Kar smil se mi fant tako te vame zaljubljen! Saj je zmešal zaslu-ži komaj za roba s katerim si je brisal potno čelo. Priznam, od vseh on najbolj pozna moje očitne in skrite zadeve, kar

Pust na Dravskem polju

Na Dravskem polju pripovedujejo, da je bil pust otrok, ki so mu starši umrli, ko je bil komaj dve leti star. Sirote je vzel stric pod streho, zapodil pa ga je od hiše, ker mu je vedno nagajal. Služil je potem po kmetijah. Ko je pri nekem kmetu zaslužil tri denarje, so prišli po vrsti k njemu trije berači in so ga prosili miloščine, pust je vsakemu od njih dal po en denar. Tisti hip je stopil k pustu neznan starček in mu dejal, naj si zaželi tih reči. Pust si je izvolil možno, v ka-teri bi bilo vedno obilo denarja, gosli, s katerimi bi lahko vsakogar k plesu pri-silil, in puško, s katero bi lahko vsako žival zadel. Dobil je; nato je šel po svetu. Denarja je imel na pretek, zato je vsake-ga ubožca po mili volji obdaroval; igral je na gosli in vsakdo je moral plesati, dokler se ga pust ni usmili; če si je zaželel div-jajine, je šel v gozd in že je imel vsega dovolj. Naposled pa je le moral umreti. Ko je prišel pred nebeška vrata, ga sv. Peter ni pustil v nebesa, vendar je toliko odjenjal, da mu je nekoliko odprla vrata, da bi mogel pust vsaj pokukati v nebesa. Pust pa je skozi odprto vrata v nebesa svoj klobuk, potem pa je rekel, da po svo-je reči lahko gre, kamor hoče. Ko ga je sv. Peter spustil za hip v nebesa, je pust sedel na svoj klobuk in se ni dal odgnati z njega, češ da na svojem lahko vsakdo sedi. Tako je ostal v nebesih in se je iz-veličal...

Bajka iz Slovenskih goric pripoveduje o pustu, ki je nekdo zvedel da hudič v gozdu goni polhe sem in tje. Ponudi se pust napoti v gozd in si zakuri ogenj. Ko prižene hudič polhe mimo mu jih pust nekaj vzame in si jih hoče sneči na žer-javici; hudič pa mu to brani. Tedaj zagra-bi pust gosli; hudič je moral toliko časa plesati, da si je pete izbrusil.

Slomšek pa v svoji knjižici »Blaze in Nežica« tako-le pravi: »Gospod kaplan se v šolo prismeji, rekoč, da so te dni smeš-no pripoved od nekega Kurenta slišali katerega bedasti ljudje za svetnika imajo in pustne dni častijo pa le norci. Pravijo da si je na gosli godel, pa tako zaokrožiti znal da je plesati moral, kdor ga je si-ljal. Tudi zlodej, ki ga je motil prišel, je začel tako po trnju skakati da se je ves razplazil. To so gole kvante resnica pa je ta, da je Kurent malik nekdanjih haj-dov, ki ga še zdaj v pratiko z rogovi sta-vijo.«

Pust v soncu

»Če se pust na soncu greje, letina se med dobre šteje, ali pa: »Če se pust na soncu peče, tedaj leto dober pridelek pri-nesse«, pravi narodni rek. Pustne slavnosti sploh oznanjujejo, da se je po mrzli nepri-jetni zimi vrnila topla, oživljajoča pomlad. V Medjimurju se na pustni dan obleče mo-čan fant v medvedovo kožo ali pa v naro-be obrnjen kozuh. Tace mu drže kij in ta-ko skače zdaj po dveh, zdaj po štirih. Z njim gre godec, zadaj pa otroci, ki pojo:

Prošlo je medvedovo,
došlo bode Jurjevo:
Po potokih curilo.
Po bregih zelenilo:
Oj, veselo bo!

V celjski okolici pa pravijo, da če na pustni dan meglja stoji, tisto leto vse toča pobije. Od drugod je pregovor, ki pravi, da če je pust zjutraj oblačen, kmet ajde jeseni bo lačen. Če pa ima o pustu solnce že moč, mrzla bo velika noč. Prav tako: Pust na trati, velika noč na peči, ali pa: O pustu na gorici, o veliki noči v izbi. Pust pod steno — velika noč za pečko, pust za pečkom, velika noč pod oknom.

Pustne vraže

Koroški Slovenci pravijo: »Kar se pust-ne dni prede, vse miši sned«. Takih in podobnih vraž je povsod na Slovenskem obilo. Na štajerskem je doma vera, da če se na pustni dan melje, rado nad tisto hišo grmi, če se pa prede, kaže okrog hiše lazijo. V Slovenskih goricah je razširjena vraža, da na pust ali »fašenke« ne sme nihče šivati, ker bi sicer kokoši ne moge nesti.

Stari Metličani trdijo, da se mora na pust čim več plesati in visoko skakati, da bo an visok in lep. Nekateri na ta dan sejejo prasad »flance« pod kozolecem. Pravijo, da se zelje iz takega prásada ni-koli ne izprdi v kadi. Tudi predena (»štre-ne«) se morajo prati na pustni dan, ker se poletje platno raje beli. V radgonski oko-lici živi vraža, da kdor na pustni dan svinjsko hrbišče je, tega celo leto hrbet ne bo bolel.

Ker pravi narodno izročilo, da kdor se v kvaternih postih ne postli, temu v gro-bu lasje na lobanji ne sprhne, ampak mu na glavi ostanejo je dobro za tistega, ki se je ravnal po pregovoru: »Pred postom nosi klobaso k ustom!«

In ker pust gre v Milan, pa ne pride le-to dan, naj se dekleta, ki se letos pred pustom niso omožile, kar nič ne žaloste, saj pravi narodna pesem:

Oh kaj bom jokala,
K' ne pomaga nič tó,
še eno leto bom čakala,
Če drugo leto kaj bó,
Saj dober bi bil
De b' le hlače imel,
Naj bo kruljev al' slep,
De b' le mene ogrel!

—on

MED PRIJATELJICAMI

— Ali se ne zdim v tem klobučku deset let mlajša?

— Koliko si pa stara?

— Osemindvajset.

— S klobukom ali brez njega?

RESTAVRACIJA

»EMONA«

PRIREDI CENJENIM GOSTOM

na

pustni torek

PRIJETEN IN ZABAVEN VEČER Z

GODBO IN PLESOM — IGRA NAS

PRIZNANI »NEW MELODY BOYS«

Prava. Prešernova.
podoba.
Spisal & zrisal.
Henrik Smrekar.

Od Prešernovih časov do danes se Slo-venci v marsikem bistveno niso dosti spre-menili in poboljšali. Še dandanes svoje naj-boljše duševne veljaje najrajši zasramu-

jejo in do smrti mučijo in se jih prisljeni-rajši šele po smrti častno spomnijo (v svo-ji čast in slavo namreč), in če le gre, na

svoje posmrtni dolžnosti od njih zelo radi hitro spet pozabijo.

Slikar Langus se je bil menda zakrokal, da ni ubogal Potočnika, ko ga je prosil, naj gre Prešerna vsaj na mrtvaškem odru por-tretirati. Tako je šele l. 1850. Kurz v. Gold-stein po svojem verjetno ne zadosti zane-sljivem spominu zmečkal svojo podobo Prešerna.

Koliko preglavic! Koliko truda so si dali razni slikarji in kiparji vse do zadnjih dni s pravo Prešernovo podobo!

Ujezil sem se in sklical nekaj znancev na špiritistično sejo z namenom, da prikli-čem Prešerna, naj se nam pokaže v pravi podobi in naj se izjavi o svojih doslej na-vlih portretih.

Pot nam je tekkel z lic, preden se nam je posrečilo, da smo ga zvalili na plan. Pre-den pa se je pojavil sam, smo zaslišali nje-gov glas:

Saj tiga sem se vedno bal,
miru mi narod ne bo dal!
Nemirno spim in se vrtim,
podob se svojih — hu — strašim!

Živčno se mpograbil svinčnik in skicir-ko... Toda kakšno razočaranje! Pokazal nam je le svojo hrbtno stran! Vse prošnje, naj nam pokaže svoj obraz, ko že tako dol-go hrepenimo po njem, da smo ga ravno in

jih je le mogel s svojim detektivskim me-dičnim helikonom dognati. Zadel je moj obraz, ki gleda iz mojih poezij, kar je le šlo natanko, ko je nesebični pisateljci Vaštetovi pomagal do slave in denarja. S prav zadnjo podobo pa sem nekoliko manj zadovoljen, dani je sicer in tehnično rafi-nirano izpeljana... No, pustil mi je moški obraz in moško čast, česar o Jakcu ne morem pohvalno trdit...

Tisina. Molk...

»Ste gotovi? Prosim, ne kličite me več, ne potrebujem vaše družbe! Če bi se pri-

kazal med rojake danes, kaj bi se mi zgo-dilo?... Moj naslednik Oton Veliki in Edini bi mi gotovo ne hotel prepustiti svo-jega piedestala — mar mi je za piedesta-le... Mrtvega že se puste dihati, živega bi me pa gotovo ščipali, kar bi se jim dalo — če bi se jim pustil ščipati, seveda! Go-tovo bi namkrat našli, da moje pesmice prav za prav niso bog ve kaj, da so zelo preproste, naivne, kmetiške, neka boljša vrsta narodne pesmi, hudo zastarele, brez

modernega lišpa in sijaja. Saj sedanjemu nadprešernu v gostlinah in kavarnah tudi ne priznavaajo, nalikov imate na pretek in je še vedno precej Koseskih vmes. Slo-venci so pač vedno enaki malikovalci. Kdor se dere s prvaki in jih z upognjenim hr-btom časti, tega naredi sčasoma za prvaka. Tudi Crtomirov ne zmanjka v dolini senti-florjanski, najbolj priljubljeni in čaščeni so. Vprašanje se ne glasi, kaj si, temveč, s kom hodiš in zelo koristno je, če imaš molek v žepu, čeprav ni naravnost zahte-van. Ne motite me več! Pustite me v mi-ru počivati! Nikdar ne boste mojega ob-raza zagledali — v Ljubljani že naslikan ne bi hotel biti več! Kako pravi prijatelj H. Heine? Ihr wolltet mein Gesicht nicht haben, nun sollt ihr am Gegenteil Euch laben! Zdravo!

Izginil je v noč. Potrli smo v temi in premišljevali njegove besede...

Drugi dan smo si šli, da se je tisto noč dr. Kidrič prikazal človek v bidermajer-ski noši takisto s hrbtom obrnjen proti njemu. Ni bil to Prešeren? Gotovo je bil on, da bi se doktorju zahvalil za obilni trud v njegovo čast. Dr. Kidrič pa ga je imel za pijano maškaro — razumljivo, bi-dermajerska noša v tem predpustnem času — in je poklical policijo na pomoč. Slikar-ja Jakca je strašilo. Nekdo mu je potegnil odejo raz telo in ga blagoslovil z krepko roko. Ni bil Prešeren? Vse kaže, da je bil! Slikarju in grafiku Justinu pa je pri-nesel lovorej venec in en posmrtni »ro-kop« z lastnim podpisom, vdrgnjen z ne-ko kostjo na trilo desko.

Justinu — Trpinu, risarju moje podobe.

Si dolgo ubagal, se potil
denarcev dosti ne dobil!
Do grla sit sem vseh časti,
naj tebe lovor moj krasi!

Dr. France Prešeren.

Pravijo, da je Justin od neznanskega prenečenja padel v vročo.

Vse to smo slišali, da je pa vse to res, ne priščem. Ljubljanske novice ne ljubijo resnice!

Javna tribuna

Kolonija mestnih uslužbencev

Predsedstvo subotičke mestne občine je napovedalo, da bo kmalu izpolnjena stara želja subotičkih mestnih uradnikov z zgraditvijo uradniške kolonije na Paliču. Kolonijo, ki bo imela okrog 100 enodružinskih hiš z vrtni, bodo zgradili na travniku, ki je znan pod imenom »Manojlovičev salaš«. Občina bo dala zemljišče brezplačno na razpolago, za zgradbo hiš pa bodo dobili uradniki brezobrestno posojilo.

Tako v Subotici. Ali je ta kraj v Deveti deželi? Se vprašujemo v Ljubljani. Če bi pri nas magistratni uradnik dobil zemljišče za hišico od občine — bog varuj! — zastoj, temveč le po zmerni ceni, kako bi bil srečen! Ali pa da bi smel za zmerno ceno stanovati v mestni hiši! Pa pod seda-

Radi nadloga

Radio je nedvomno genialna pridobitev najnovejšega časa. Njena uporaba je že tako nepogrešljiva vključena v našo dobo kakor električna luč, telefon in vse slične predmete, ima pa tudi svoje slabe strani: če se na primer pianec preveč vdaja alkoholu, boli naslednji dan glava le njega samega; če pa ti navdušen sosed vrtilo radio ves dan in še pozno v noč, preko radijske policijske ure, ki je menda po ljubljanskem hišnem redu od desetih, tedaj pa boli glava vse sosed! Posebno so v takih primerih usmiljenja vredni ubogi solarji, di-fakti, tedaj mladin, ki naj bi imela mnogo spanja, da more drugi dan sveža, dovolj naspana v šolo. Pa tudi starejši sosedje bi radi prej legli k nočnemu počitku, a so ob-

Zaradi obilice drugega gradiva so morale izpasti nekatere stalne rubrike, ki bodo zato prihodnjič toliko skrbneje zastopane.

UREDNIŠTVO

Razstava italijanske knjige

Ljubljana, 19. februarja. Ze smoti so bile zaključene priprave za italijansko knjižno razstavo in na proleju Narodnega doma sta se pojavili dve zastavi: jugoslovenska in italijanska, pod njima pa nad glavnim vhodom napis »Mostra del libro italiano«. (Razstava italijanske knjige). Danes pred enajsto uro so se zbrali na razstavišču, t. j. v glavni dvorani Narodne galerije številni predstavitelji oblasti in kulturnih korporacij, kakor tudi mnogi drugi gostje, da prisostvujejo otvoritvi razstave. Prisotni so bili gg. ban, divizijski komandant, škof, rektor in več profesorjev univerze, župan, čl. konzul, predstavniki zbornic in kulturnih ustanov itd. Med otvoritvijo je prisel tudi predsednik senata dr. Korošec, ki je davi prišel iz Beograda.

Gostje so napolnili veliko dvorano, ki je vsa v belem, in še stopnišče pred njo. Kmalu po 11. uri je spregovoril ban dr. Natlačen v svojem otvoritvenem govoru je poudarjal pomen te razstave za naše stike in vezi s sosednjo Italijo in za poglobitve našega prijateljstva. Naglašal je potrebo kulturne zbliznanja z Italijo Danteja in Petrarce, Michelangela in Rafaela, Verdija in Puccinija ter izrazil željo, da bi italijansko ljudstvo kmalu spoznalo tudi slovensko knjgo. Nato je otvoril razstavo.

Za banom je spregovoril italijanski generalni konzul v Ljubljani g. Guerrini Maraldi in v gladko tekoči slovenski besedi orisal namen in pomen razstave ter se za-

Strojniki so zborovali

Ljubljana, 19. febr. V glavni dvorani Delavske zbornice je bil danes dopoldne letni občni zbor ljubljanske sekcije Zveze strojnikov, strojevodij in kurjačev, ki ga je začel predsednik g. Peter Toni in podal dalje poročilo o delovanju v pretekli poslovni dobi.

Podrobneje je o delovanju sekcije poročal tajnik g. Pavle Škerlj. Iz njegovega poročila je bilo razvidno, da je število članstva naraslo na 551. Sekcija je zelo razvila tako svoje notranje kakor tudi zunanje delo. V stalnih stikih je bila s svojim članstvom, zlasti pa s pododbori v Kranju, na Jesenicah, v Trbovljah, Celju, Hrastniku, Mariboru, Senovem in Ptuj. Inicijativno se je udeleževala tudi lanskega kongresa zveze v Beogradu, kjer so bila sprejeta nova pravila zveze. Teh pravil pristojna oblastva je niso potrdila, vendar so zborovalci na današnjem zboru sklenili, da bodo letos pomladi organizirali vsedrjavni kongres v smislu novih pravil.

Sekcija je skrbela za svoje brezposelne člane in velika skrb je bila posvečena na daljnemu izobraževanju članstva: v to svrhu se že zdaj vrši višji strojniški tečaj na ljubljanski srednji tehnični šoli. Zveza je v preteklem letu vložila tudi številne pritožbe na pristojna mesta zaradi kršenja pravilnika o uporabljanju parnih naprav, vendar ni dobivala odgovorov. Vztrajala pa bo pri tem, da mora vsako podjetje upoštevati pravilnik in pa zakon o osebni varnosti osebja.

Lani je sekcija sodelovala pri pogajanjih za rudarske revirje, kjer je zastopala strojnike, strojevodje, motorvodje in kurjače, ki so zaposleni pri TPD. Pri teh pogajanjih je bil dosežen malenkostni povisek plač za 6%. Ta povisek pa še daleč ne ustreza življenjskim potrebam članov v revirjih. Tudi pri podjetju Dukija je sekcija pisмено in ustno intervenirala in dosegla uspehe. Nadalje je sekcija intervenirala pri generalnem ravnanju TPD zaradi kršenja pogodbe. Njena intervencija je uspešna. V septembru je vložila dodatke h kolektivni pogodbi za strojnike in kurjače v tekstilni industriji. V ta namen se je vršilo troje pogajanj, ki so se zaradi nerazumevanja Zveze tekstilne industrije razbila. Zda-

njo upravo to ni dovoljeno. V 1. 1938. je uprava magistratnih hiš brez povišanja zadrževala izselitev magistratnega uradnika iz stanovanja v mestni hiši, v katero je uradnik celo investiral večjo vsoto denarja. Ko je ponižno prosil, da se mu ob izselitvi izplača vsaj delna odškodnina, ali pa da se mu proda za zmerno ceno kosček zemljišča, je na vse dobil negativen odgovor in povrh še sodniško odpoved z motivacijo: »da se bo hiša prez davala«.

No, pa se ni, saj so drugi ostali v hiši še nadalje. Tako je pač. Investiral si v občnsko hišo denar, redno si plačeval najemnino, hvala ti lepa — zdaj lahko greš!

M. R.

sojeni čakati večkrat daleč v noč, dokler ne postane tudi radio-posreznik sam zaspal...

Kako pridem do tega, da moram del svojega stanovanja, za katero jaz plačujem, resignirati na ljubo neuvidevemu sosedu! Ali niso predpisi končno zato, da se res tudi izvajajo? Ali se ne bi dal po deseti uri, če že res hočeš nadalje poslušati, zvočnik omiliti ali pa nadomestiti s slušalkami? Ljubljansko oddajno postajo, ki začenja z večernimi poročili šele ob desetih, bi pa prosili, da jih pričenja oddajati toliko prej, da bodo do desete ure že končana, da bo torej tudi v skladu z ljubljanskim hišnim redom. Uvidevni poslušalci bi tako res lahko ob desetih zaključevali, ne da bi se jim bilo treba odpovedati zadnjim najnovejšim vestem.

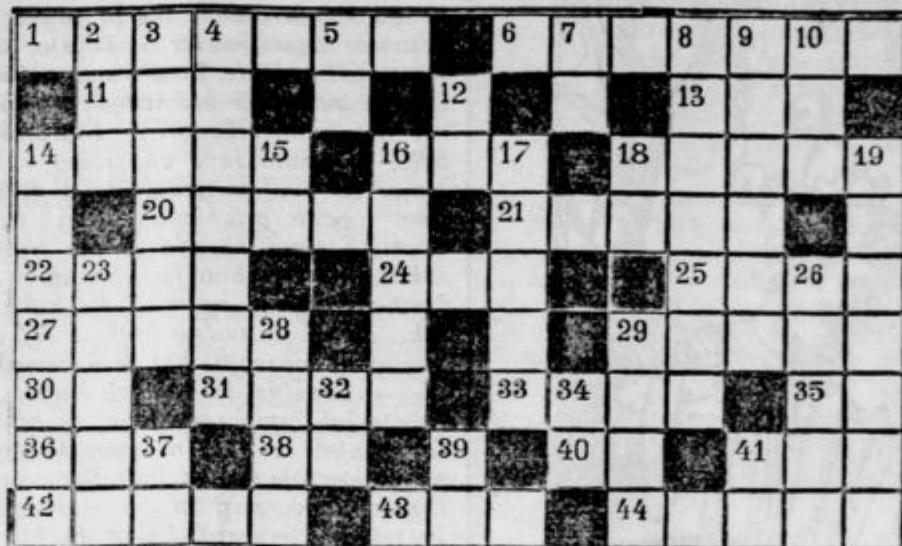
V vsem mestu ni zatorej vina ko v krčmi Bujasa Martina.

Točijo se prvovrstna šibeniška vina iz lastnega vinograda!

Restavracija »Lloyd«

SV. PETRA C. 7 PRESERNOVA UL. 5

NAGRADNA KRIŽANKA

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. slov. pesnik; 6. priimek dveh slov. pesnikov in pisateljev; 11. časih smrtina; 13. bodica; 14. Meyrinkov roman; 16. Prečernov prijatelj; 18. franc. fizik; 20. pesem; 21. športni ali telovadni izraz; 22. plod; 24. Capkova drama; 25. prva polovica naslova Balzacovega romana (v našem prevodu); 27. travnik; 29. krstno ime našega pisatelja bajk, in povesti; 30. kitajska mera; 31. prevozno sredstvo; 33. škoda; 35. nikalnica; 36. okrajšano moško ime; 38. okrajšava naše časopisne agencije; 40. okrajšano ime Emanuel; 41. izraz iz čebelarstva; 42. hrv. pisatelj; 43. španski narodni junak; 44. cvetica.

Navpično: 2. čutilo; 3. mesna jed; 4. spevoigra; 5. pesnitev 7. števnik; 8. slov. pesnik; 9. moderen nemški pisatelj; 10. okrajšan akademski naslov; 12. kazalni zaimek; 14. slov. pesnik; 15. zaimek; 16. slov. slikar; 17. tisti, ki jamči; 18. ploskovna mera; 19. priložnost; 23. žensko ime, tudi opereta slov. avtorja; 26. glas; 28. pripadnik izumrlega naroda; 29. slov. slikar; 32. kazalni zaimek; 34. osebni zaimek; 37. okrajšava za »oziroma«; 39. nikalnica; 41. izraz iz zemljepisja.

Nagrado v znesku 100 din

Je zreb naklonil Vekoslav Krušniku, diaku v Ljubljani, Gerbičeva ul. 6. Troje tolažilnih nagrad v knjigah pa prejmejo Vinko Justin v Mariboru, Wolfova 14, Janez Verhovec v Preserjahu, pošta Radomlje, in Darinka Plesničarjeva v Trstu, Via Giulia 18.

Rešitve je treba poslati do petka in sicer po navadni dopisnici, tako da križanko izrežete iz lista, jo pravilno izpolnite in izrežek nalepite na zadnjo stran dopisnice. Reševalci v Ljubljani, Mariboru in Celju, lahko izrežek iz lista z izpolnjeno križanko nalepijo tudi na navaden kos papirja in ga do petka

vržejo v nabiralnike »Jutrovi« podružnic. Po zrebu izbranemu reševalcu pripade nagrada 100 din, razen tega pa so na razpolago še tri tolažilne nagrade v knjigah.

Rešitev križanke zadnjega ponedeljka

Vodoravno: Abesinja, maratonec, Egon, tele, ras, sit, It(alija), pet, si, čep, val, Ala, ave, naš, dan, Anita, Ra, Ana, tu, trud, tlak.

Navpično: Američan, bagatela, Eros, San, It., Not, Ines, Jel sava, acetilen, petelin, paša, vada, nad, tat, rt, ar, ta, uk.

je film, o katerem se le pohvalno vsakdo izraža, film, ki Vam bo dolgo ostal v spominu. — Hitite z ogledom!

Predstave ob 16., 19., in 21. uri

Ana Favetti

KINO MATICA — TEL. 21-24

Lazaropoljci nastopijo v Ljubljani

Ljubljana, 19. februarja. Davi se je pripeljala v Ljubljano slovita lazaropolska skupina pevcev in pesalcev iz Galicije v krasnih pisanih macedonkih narodnih nošah. Ta skupina ki je na turneji po Jugoslaviji in je dotlej z velikim uspehom nastopala v Skopju, Beogradu, Višcu, Zagrebu in Banja Luki je bila lani prva na festivalu v Beogradu in je zdaj angažirana tudi za Bruselj in New York, kjer bo nastopila na svetovni razstavi. Zbor izvaja stare plesne znamenite in težka kola, kakor so Teškočo Čamčeto, Djangurica, Lemoto, Partovo, Pajduška, ob spremljavi narodnih instrumentov: tupane (neke vrste bobna), zurla, ki je nekoliko podobna flavti, in pa gajde ali naše dude. Poleg plesov, na bode tudi zapeli v zboru in kot solisti. Peli bodo starodavne pesmi ki so jih prevzeli od

Hotel Metropol, randevu domačega in potujočega občinstva v Ljubljani. Velike in male dvorane, ki so jih v predpustu zasedli plesi in zabave, bodo po pustnem torku spet na razpolago za družabne prireditve in predavanja, zborovanja in sje. Prvovrstna restavracija in kavarna.

Priporoča se

Miklič, hotelir

Edgar Allan Poe

Pustna zgodba

Tisoč Fortunatovih žalitev sem prenesel, kakor sem vedel in znal; toda ko me je začel zanimati, sem sklenil, da se maščujem.

Tale Fortunato je imel eno slabo stran, čeprav je bil drugače mož, ki ga je bilo treba spoštovati in se ga celo bati. Ponošen je bil na svoje strokovnjaško poznavanje vina. Skromni Italijani so redki. Po večini se njihovo navdušenje prilagodi času in razmeram — da varajo angleške in avstrijske bogataše. V slakarstvu in zlatarstvom rezbarstvu je bil Fortunato, kakor njegovi rojaki šarlatani, toda kar se tiče vina, je bil iskren. Bistveno se v teh stvarih nisem razlikoval od njega: v italijanskem vinarstvu sem bil spreten in kupoval sem na debelo, kadarkoli sem mogel.

Nekoč proti večeru ko se je že mračilo — bilo je v razposajenem pustnem času — sem srečal svojega prijatelja. Približal se mi je s posebno nežnostjo, kajti mnogo je pil. Nosil je pisano pustno obleko, sešito iz samih travkov, ki se je temo prilagajala njegovemu telesu, na glavi pa je imel stožčasto čepico z zvonceč. Tako sem se razveselil, ko sem ga zagledal, da sem mu prav odkrito segel v roko. Dejal sem mu: »Dragi moj Fortunato, kolika sreča da vas vidim! Kako ste danes dobre volje! A prav danes sem dobil svoj nečesa, kar bi naj bi! — amontillado, pa ne verjamem.«

»Kako?« je rekel »amontillado? Cel sod? Ni mogoče! In sredi pusta!«

»Sam ne verjamem,« sem odvrnil. »In bil sem dovolj nespameten, da sem plačal pol-

no ceno, ne da bi vas bil prej vprašal za svet. Nisem vas mogel najti in bal sem se, da zamudim kupčijo.«

»Amontillado?«

»Dvomim!«

»Amontillado!«

»Ker ste zaposleni, sem namenjen k Luchesi.«

»Luchesi ne loči amontillada od sher-ryja!«

»In vendar trdijo nekateri, da ni njegov okus nič slabši od našega!«

»No, pojdiva!«

»Kam?«

»V vaše kleti!«

»Ne prijatelj, bojim se, da se ne prehladite. Kleti so vlažne, da je strah. Stene so kar pokrite s solitrom!«

»Kar pojdiva! Prehlada se ne bojim. Amontillado! Prevarili so vas!«

Ko je Fortunato to izgovoril, se je oprl moje roke. Natekl sem si masko iz črne svile in si tesno zapel svoj pustni plašč, potem sva se podvzela k moji palači.

Doma ni bilo nikogar. Služabniki so se porazgubili, da se veselo pustu na čast. Vzel sem s police dve bakli in dal eno Fortunatu, potem pa sem ga vodil skozi celo vrsto soban do obokanega hodnika, ki je držal v klet. Šel sem po dolgih, zavitih stopnicah navzdol in ga opozoril, naj gre oprezo za menoj. Nazadnje sva prišla na konec stonice in že sva stala na vlažnih tleh katakomb Montresorjev.

»Sod?« je vprašal.

»Še malo naprej,« sem odvrnil »toda pogledite to belo tenčico, ki se sveti na zidovih!«

Okrenil se je k meni in me gledal z brezizraznimi, pijanimi očmi.

»Solter?« je potem vprašal in močno zakasljaj.

»Solter,« sem odgovoril, »kako dolgo pa že imate ta kašelj?«

Moj ubogi prijatelj neka minuto ni mogel odgovoriti.

»To ni nič,« je rekel nazadnje.

»Pojdite,« sem odločno dejal, »vrniva se, vaše zdravje je dragoceno. Bogati ste, spoštovani, ljubljani; srečni ste, kakor sem bil jaz nekoč...«

»Dovolj!« je dejal, »ta kašelj ni nič, ne bo me ugonobil, ne.«

»I, je že res,« sem odvrnil, »Res nisem imel namena, da vas vzemirjam. Požretek tegale medoca naju ubrni vlagi!« In od bil sem grlo buteljki, ki sem jo dvignil s tal iz dolge vrste tovaršice.

»Pijte!« sem mu ponudil čašo vina. Nesei jo je k ustom in me pogledal. Odmaknil je buteljko in mi zaupno pokimal, med tem ko so njegovi zvončki bingljali.

»Pijem,« je dejal, »na zdravje pokopanih, ki počivajo okoli naju!«

»In jaz na vaše dolgo življenje!« Spet se me je oprl in šla sva dalje.

»Te kleti,« je dejal, »so velikanske.«

»Montresorji,« sem odvrnil, »so bili velika in številna rodbina.«

»Pozabil sem vaš grb.«

»Velika človeška noga iz zlata na modrem polju. Noga kako k tlom prit'ska, ki se je zagrizla v peto.«

»In geslo?«

»Nemo me impune laesite« (Ni hče me ni šali nekamovan).

NA
PUSTNI
VEČER

v restavraciji **SLAMIČ** tradicionalno pustno veselje, na pepelnico slaničkov večer z izborno pripravljenimi ribami vseh vrst

NA PUSTNI TOREK v restavraciji in v vseh **SLAMIČEVH** trgovinah goriške »mulce«

Lep slamič

Zena: »No, možek, kako ti ugaja moj novi slamič?«

Mož: »Prav kakor da ti je iz glave zrasel...!«

Pri izpitu

Profesor: »Gospod kandidat, povejte nam, v kakšno svrhu nam služi slepo črevo v človeškem telesu?«

Kandidat (jeclja): »Gospod profesor... Vedel sem, pa sem pozabil!«

Profesor: »O, nesrečni človek! Edino vi ste bil na svetu, ki ste to vedeli, pa še vi ste pozabili!«

Zadnji up

— Kaj se tako kisló držiš, saj ti je šele pred kratkim umrla teta, ki ti je zapustila deset tisoč dinarjev?

— Ti bi se tudi kisló držal, če bi ti umrla zadnja teta, ki je imela kaj denarja!

čitajte

»JUTRO«

... potem pa pepela na glavo

Post in kes: eden izpira strupe iz telesa, drugi grehe iz duš

KVRENT.

Kurentova pesem za pepelnico

Postna prid'ga

Anton Martin,

po usmiljeni božji Lavantinski škof, vse verne lepo pozdravim ino Vam pišem za svet postni čas

Hudoben veter pih iz ust sedanjih posvetnih svetavcov ino besednikov, kateri pravijo, de duhovskim pastirjem ni verjeti, in kar učijo, ne slušati, ako zadene časne pravice ino pozemeljske reči. Ali ne bomo tudi od vsiga tuga Bogu odgovor dajali? Ali ni duhovskih pastirjev sveta dolžnost, resnico učiti ino svariti pred krivico? — Sovražen veter pih iz posvetnih serc kristjanov, ki hočejo vse stare pravice vzeti, ino ne porajajo več na Jezusovo kazo. »Dajte cesarju, kar je cesarjeva, in Bogu, kar je božjiga.« — Pih iz slabiga zadržanja kristjanov, kateri so po enakosti krajihi toliko ošabni (napuhjeni), de jim duhovski učniki še reči kaj več ne smejo, kar njihovim posvetnim željam in razpušeni počutkam ne dopade. »Ako sol božjiga nauka med namu zgine, z čem se bo solilo?« Skoraj bo kersansko ljudstvo po tem takim neslana je.

Tako so svoje dni sovražniki katoliške vere na Francozkih delati; ino pogledite, kamo so zajšli! Pisali so lažnjivih in zapeljivih bukev (knig), de je bilo groza, v kterih so katoliško vero silo gerdo zaničevali, jo pravovernim ogabiti. Služabnike božje so neusmiljeno ogovarjali, ino jim nespo- dočne primke dajali, naj bi jih ljudje ne spoštovali. Vzeli so cerkvam stare dohodke ali prihodisa, ktere so jim rajni za to izporočili, naj bi se božja služba čedno opravljala, ino skerbela za izveličanje duš. Sovražniki vere so vzeli cerkvi premoženje, naj bi si cerkveni služabniki ne imeli z čem pomagati. Izpodili so menihe, naredili iz kloštrov kasarne; preganjali škofo in mašnike, kateri jim niso po njih krivični volji storili. Zaklenili so cerkve, prepovedali službo božjo, zatajili Kristusa ino sklenili pravo vero zatreti. Godilo se je kakor na dvoru Pilatuža. Prijatli Jezusovi so se

poskrili, sovražniki pa so ljudstvo podpihali, de je vpilo: Krizaj gal! Ni ga bilo, kdor bi se bil za nedolžnega Jezusa poskušil. Oh de se usmili Bogu! Preteklo leto so tudi po enih krajih ravno tako delali. Zlo se bojim, de je to preganjanje in zaničvanje naše svete vere začel — pa še ne konec!

Veseli me vender tri reči ktere per Slovincih najdem, ter mi nado (trošt) in zaupanje dajejo, de nas dober Bog še ne bo zapustil ino nam luč svete vere vgasnila na bo.

Pervo je, de Slovinci zapeljivih pisem in lažnjivih knjig ali bukev ne bero, v kterih se sveta vera zatira. Drugo je, de čujem in sam vidim, kako sketno verni kristjani svete zakramente prejemljejo, z veliko večjo svetoželjo kakor poprej. Tretje je, de za lepoto božjih cerkev lepo skerbijo, ino za božjo čast tudi pomagajo. Za to trojno veselje ne morem Boga dovolj za hvaliti; zakaj to trojno mi priča, de se sveta vera per nas živi ino nas Bog ne bo zapustil, dokler mi njega ne pozabimo.

De se nam pa taka ne prigodi, ohranimo lepo tudi drugo luč, ktero nam je Kristus prižgal, luč svete čednosti, pošteniga kersanskega življenja. »Jaz sim pot resnice ino življenje, uči Kristus. Nihče ne pride k Očetu drugači, kakor za menoj.« Kako malo kristjanov po sterm stezi svete čednosti za Jezusom gre! Starši svoje otroke večidel premalo učijo, ino premalo skerbijo, de bi se otroci kersanskega življenja od mladih dni lepo privadili. Česar se pa privadi mladost, to zna tudi starost. — Otroci svoje starše slabo ubogajo, dokler so mladi, jih gerdo imajo kader odrastejo, ino preradi svojiga ljubiga očeta pa mater celo pozabijo, kader so starši ubogi. Nehvalež

jaz pa njemu tik za petami. Ko je prišel na drugi konec votline in opazil, da mu počina zapira pot, je obstal, bedasto presenečen. En trenutek se in — priklenil sem ga na granitno steno. Na njej sta bila vodoravno pritrjena dva železna obroča, približno dva čevlja vsak sebi. Na enem je visela kratka veriga, na drugem pa žabica. Položil sem mu verigo čez prsi in jo trdno zaklenil. Preveč je bil osupel, da bi se bil uprl. Vzel sem ključ iz ključavnice in stopil iz votline.

»Potipajte,« sem dejal, »z roko ta zid. Prav gotovo boste občeli soliter. Vdite, kako je vlažno. Se enkrat vas prosim, da se vrnete. Ne? Potem vas moram zapustiti za vedno. A prej vam moram nuditi vse, kar je v moji moči.«

»Amontillado!« je bleknil moj prijatelj, ki se še ni zavedel od začudenja.

»Res,« sem odvrnil, »amontillado!«

In spravil sem se nad gomilo kosti o katerih sem prej govoril. Zmetal sem jih na stran in brž odkril precejšen kup opeke in malte. S tem materialom in s pomočjo zidarske žice sem začel z največjo naglico zazidavati vhod.

Komaj sem položil prvo vrsto opeke, sem spoznal, da je Fortunata pijanost precej minila. Prvi dokaz za to je bil počasen stokajoč vzdih iz votline. Potem je nastopil dolg, uporen molk. Zazidal sem drugo, tretjo in četrto vrsto: tedaj sem slišal silovit zvenket verige. Ko je prenehal, sem iznova vzel žlico v roke in dokončal peto, šesto in sedmo vrsto. Zdaj je bil zid v višini mojih orsi. Spet sem prenehal držeč baklo preko zidu, da je padlo nekaj medlih žarkov na postavo za njim. Glasni

in ostril kriki, prihajajoči nenačoma z grla prkovanega človeka, bi me bili skoro prevrnili vznak. Fortunata je vpil, jaz sem mu s krki odgovarjal in ga prekosil v moči glasu. In kričal je utihnil.

Bilo je že polnoči in moja naloga se je bližala koncu. Dokončal sem bil zadnjo, enajsto vrsto, in edini kamen bi bilo treba vzdati. Bil je tako težak, da sem ga komaj spravil na njegovo mesto. Tedaj se je zaslal iz votline zatregel smeh, da so se mi naježili lasje na glavi. Nato pa žalosten glas, ki sem ga z veliko težavo spoznal za Fortunatovega.

»Hahaha! — Hahaha! To je res dobra pustna šala! Izvrstna domislila! Zelo se ji bomo smejali v palači! In našemu vinu! Hehehe!«

»Amontillado!« sem dejal.

»Da, amontillado! Hehehe! Toda, ali ni že pozno? Pojdiva!«

»Da,« sem odvrnil, »pojdiva!«

»Za milost božjo. Montresor!«

»Da,« sem dejal, »za milost božjo!«

Toda zaman sem čakal odgovora na te besede. Postal sem nestrpen. Glasno sem zaklical:

»Fortunato!«

Spet nič. Vrgel sem baklo skozi odprino, da je padla na tla. V odgovor se je slišalo samo zvončkanje zvončkov. Moje srce je postalo žalostno — zaradi vlage katakomb. Podivil sem se. Postavil sem zadnji kamen v nicovalo lego in ga zazidal. Ob novem zidu sem napravil svet staro ogrado iz kosti. Živl — st se jih ne dotakne pol stoletja.

Počivaj v miru!

Prevedla Zima Vrščajeva

nim otrokam se pa vselej huda godi. — Odrašeni mladenč ino deklice zapustijo cito hitro svojiga ljubiga Jezusa, posvetna ljubezen jih omami in na široko cesto spravi, ktera v pogubljenje pela. — Može ino žene od samih časnih skerbi pravo stezo za Jezusom izgredišjo, ter ne čujejo, kako lepo Jezus uči: »Jižite pred vsim nebeško kraljestvo ino njega pravičnost, na to vam bo vse drugo naverženo.« — Starček ino babele, če ravno že z eno nogo v večnosti stojte, so svojiga pregrešnika življenja še tako močno privajeni, de ga ne morejo opustiti; stara navada je per njih železna suknja. — Posebno pa kmetam v sedanjih časih družiga ni na misli, ko nove pravice; tako de se je močno bati, de bi od samih pravic ne pozabili, kaj je kersanska pravica. — Družina je večidel, kakor se sploh točuje tak hudo razvajena, de ni že mogoče izhajati z njo; ne porajta gospodarja ne gospodnje, pa se tudi Boga ne boji. — Prešestnikov, postranskih mater ino otrok je toliko po svetu, kakor bi bil pravičen Bog šesto zapoved izbrisal. — Veliko kardelo močnih, terdnih beračev se po cestah brez dela snuje, dokler na polji ino v delevnicah pridnih rokodelov primankuje. Vsako leto raste število goljufov, tatov in hudodelnikov, de so ječe pretesne. Ino vse to nam žalostno priča, de svetla luč svete čednosti in lepiga kersanskega življenja med namu vgasnuje ino se besede Jezusove per nas potrdijo, ki govori: »Široka je cesta, ktera v pogubljenje gre in veliko jih je, ki po njej hodijo.«

(Zgodnja Danica 1849)

Slanikova pojedina, morske in sladkovodne ribe, vseh vrst vina nudi

restavracija
K o š a k
PRESERNOVA ULICA

Postni ukaz

- Mesoseja je prepovedana:
1. Vsak petek celiga leta.
 2. Vse sabote štiridesetdanskega posta.
 3. O kvaternih sredah ino sabotah.
 4. Na pepelnico in štiri poslednje dni velikega tedna.
 5. V saboto pred Binkoštimi; v četrtik pred Petrovom; v torek pred veliko Gospojnico ali veliko Mašo; v sredo pred vsimi Svetmi. V petek pred Divco Marijo v Adventi je brez tiga terdnop zapovedan post; in v ponedeljek pred Božičem. Vse druge dni štiridesetdanskega posta je meso jesti scer dopuščeno, pa si pritergati zapovedano, ino le enkrat na dan do sitiga najesti razun nedel, v kterih ni posta.

(Iz postnega pastirskega pisma škofa Antona Martina Slomška 1849.)

Pesem za pridigo

Veliki rodoljub in prosvetitelj, o čigar morebitni kanonizaciji se je pisalo ob njegovi 60letnici 1922 (toda, žal, tudi za take nadčutne, duhovne stvari je treba: prvič denarja, drugič denarja, tretjič denarja), si je mnogo prizadeval, da med kmetskimi ljudstvom izpodrine kvante in klanjanje. Odtod cela vrsta njegovih pesmi, namerjenih podeželskim plastem naroda za razvedrilo: Preljubno veselje, o kje si doma? itd. Da bi svoje misli vzepl poslušalcem, je imel na razpolago, leco. A kaj pomaga, če prizadetih ni v vežo božjo!

Moški so svoje dni po deželi ob lepem vremenu marsikd med svetim obhajitom samo »cerkev podpirali«, to se pravi: stali zunaj nje se naslanjali na zidove, kadili cigarete ali cigare, se pomenkovali, skratka, bili vse prej nego »mašarji«. Kakor štaterski pesnik Brankov imenuje pobožne vernike. Slično so bile razmere tudi na Bizeljskem ali v Novi Cerklji, k'jer je kaplanoval bodoči Prešernov škofček. Hotel pritegniti še moštvo med odmevalce vzvišene nauka, si izmislil srečno sredstvo. Pred pravo propovedjo jame lepo peti s prižnice:

Jaz in poliček se rada imava... Zenske hitro stopile pred vrata in pokličejo »Fantje, stopite brž noter, gospodu se je menda zmešalo! Take pesmi pojó, kakršne vi po krčmah!«

Komaj Adamovi sinovi pritisnili v božji hram že spremeni propovednik svojo smer in se zresni: »Vdite, takol' pogor zakrožite vi, predragi kristjani! Vendar ako vam je za večnost in zveličanje vaših duš...«

A. D.

Vsaki 6 minut vozi tramvaj št. 4

do gostilne „Pri Lovcu“

Rimska c. 24 — Bleiweisova 2

mnogovrstna izbira okusnih jedi Pristna domača in dalmatinska vina PUSTNI KROFI DIN 1.50 — EXPRESS KAVA DIN 1.—

Kaj je Ramazan?

Večkrat se bere, de to ali to se je na Turškem godilo ob Ramazanu; kaj je ta Ramazan? Ramazan je Turkam ali Mohametancam deveti mesec, ki se morajo vsi mahometanci (ne pozabiti! tudi tisti, ki žimnice ali žimnice nosijo), skozi vse dni celiga mesca silno oistro postiti. Od solnčnega izhoda do zahoda ne smejo kar nič vžiti, tudi požirka vode ne. Šele v noči se smejo z jedjo okrepčati. K temu morajo razun vsakdanjih peterih dosti dolžnih molitev, še več družih molitev in del pokorenja in zaževanja ob teh dnevih celo v noči opravljati, večidel noči s tacimi djanji dopernušaajo, in premolijo cele ure v svojih mečitih (mošeah, to je, svojih božjih hišah), kteri so skoz vsih 30 noči od perti in razsvitljem. — Kako neki ta reč poturčencu Murat-pašu (Bemu) in njegovim tovaršem diši? Kaj praviš ti, milačni kristjan, k temu, ki ti Kristus in njegova nevesta sv. Cerkev, lahko »renesljiv post, in sploh sladk jarm nalagata, in se mu vender umikaš ali še celo sv. Cerkev terdobe, neusmiljenja obdolžuješ? Nikar takol' sicer bo terda pred sodnim stolom. Tam te ne bo, ne vstava, ne svoboda tiska, na tvoja široka vest zagovarjala. In porota (jury) Sinu božjiga ne dela razločka med narodovnostjo kar si tukej sejaš, boš tamkaj žel — vekomaj. Ali slišiš? — vekomaj!

(Zgodnja Danica 1850)

Sveti post

(Iz latinskiga)

Poslušaj, Stvarnik milostivi, Molitve naše s solzami. Ki točimo jih post ta svet, Ki se derži dni štirideset.

Visoki presodnik serca Ki veš slabost našga duha Ker vernemo spe, k tebi se, Odpusti nam dolgove vse.

Veliko res grešili smo, Zanesi, ker se obtožimo; Na čast imena svojiga Nam daj zdravila močniga.

Dodeli, de ukroti se nam Meso željno s priterganjam, De greha pašo zapusti Serce in hud'ga se zderži.

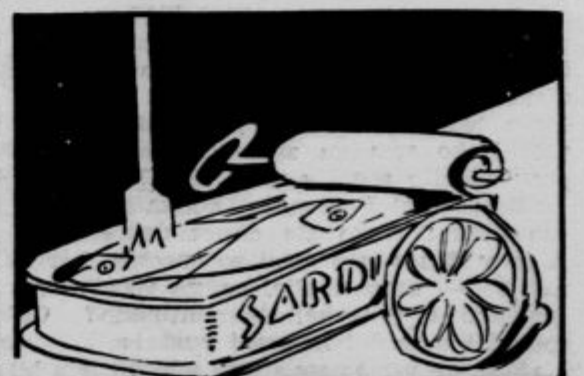
To daj v peronah trojni Bog To daj v natur edini Bog, Sadu naj dajo dobriga, Darovi posta svetiga.

H. (Zgodnja Danica 1849)

Za pepelnično sredo — jedi iz slanikov

Slanik pada k najredilnejšim in najcenejšim ribam. Zato bi morali biti večkrat na mizi kakor so Jedi iz slanikov, če so pikantno pripravljene in na razne načine, so ne le poceni in okusne, temveč tudi zelo prijetna izprememba v hrani. Tolsti slaniki so boljši, četudi so manjši.

Slaniki s pikantno omako. Z dveh ali več slanikov potegnemo kožo, jih dobro očistimo, operemo in denemo za 12 ur v mleko. Potem jih narežemo na lične kose, jih pokuhamo v mešanici vode, belega vina, popra, čebule in dišav ter jih noločimo v skledo. Nato naredimo prežanje iz 10 dkg mas'a in 16 dkg moke ter ga razredčimo z zgoraj omenjeno mešanico, v kateri smo kuhali slanike, pridamo malo škrofa, koprček vina in smetane z

razžvrkljanim rumenjakom ter okisamo s citronovim sokom. S to omako polijemo slanikove koščke ter jih serviramo z ocvrtimi krompirčki.

Slanik za sladkosnedeže. Slanik pripravimo, kakor smo zgoraj povedali, ga podolgemo razpolovimo in opečemo v maslu za narezano čebulo po obeh straneh, da je lepo rjav. Potem razžvrkljamo 1 ali 2 jajci v nekoliko mleka ali smetane, opopravimo ter z opečeni kosi slanika vred pokuhamo. Serviramo ga s solato in opečnim krompirjem.

Zdravilnost kvasa

Dandanašnja veda potrjuje in pojasnjuje staro ljudsko izkušnost o kvasu. Danes ta dan vemo, da je kvas posebna kultura kvasilnih glivic (Sacharo mycetes). Ti mikroskopično mali rastlinski organizmi se gojijo umetno in se iztiska iz njih odvečna voda. Dober kvas ima potem svetlo rumeno barvo, je raztegljiv in drobljiv ter sme imeti v sebi največ 2 odstotka škroba, 50 do 75 odstotkov vode in 6 do 8 odstotkov rudninskih snovi.

Toda glavna vrednost kvasa je — v bogastvu vitaminov, zaradi katerih ga v Ameriki priporočajo uživati samega. Kvas ima namreč izmed vseh naših živil največ vitaminov B, ki imajo po večini to dobro lastnost, da jim vročina ne škoduje. In tako uživamo s shajanim testom i vitamin B₁, ki jamči za normalno dihanje in preprečuje ohromenje živcev, i vitamin B₂, ki

podpira rast, prehrano in delovanje žlez, i vitamin B₆, ki skrbi za normalno izmeno ogljikovega hidrata i. dr. Čeprav so vitamini skupine B skoraj v vseh naših živilih so vendar dragoceni, ker jih je povsod zelo malo, medtem ko jih je v kvasu mnogo.

Ne glede na vitamine tiči velik pomen kvasa še v našem drugem. Shajanje testa po kvasu je prav za prav kvašenje, ki pripravlja testo že za prebavo. Pri shajanju testa s pomočjo umetnih praškov tega procesa ni, ampak se testo le napihne zaradi nastajajočega ogljikovega oksida. Kvas pa ne izpreminja samo sladkor v alkohol in ogljikov oksid, ampak dela testo tudi bolj prebavljivo.

Most iz stekla

Prvi most, ki ima stebre iz stekla, so zgradili nedavno čez reko Home pri Pittsburgu. Za to so uporabili posebno vrsto stekla, ki je trdno kakor beton, a hkrati zelo prožno. Steklina konstrukcija se odlikuje po kemični odpornosti (zlasti proti rjavenju) in po tem da se da poljubno barvati s tem, da se namešajo barve v raztopljeno steklo.

ZA PEPELNICO: v špeceriji

namočena polencvka, v delikatesi slanikova solata.

P E Z D I R Gradišče 4

Zaključek FIS tekem 1939

V skokih je bil prvi — Bradl

**Zadnji dan v Zakopanem so bile tekme v skokih, v katerih je pred Birger-
jem Ruudom in Erikssonom tesno zmagal planiški rekorder Josip Bradl —
Od naših je bil najboljši Franc Palme**

Zakopane, 19. februarja.

Po enotedenskem trajanju je danes nastopil zadnji dan letošnjih tekem za svetovno smučarsko prvenstvo, ki je imel na sporedu konkurenco v skokih posebej. Za prireditve je vladalo ogromno zanimanje in se je v razkošno ozaljšanem Krokwie stadionu zbralo do pričetka tekme

skoraj 30.000 gledalcev

Dan je bil prekrasen, s trudom pripravljena skalalnica v odličnem stanju. Začetek tekme se je zaradi nekaterih tehničnih priprav nekoliko zavlekel, tako da so začeli skakati šele okoli pol. 13. in so se tekme — z dvema skokoma za vsakega tekmovalca — končale ob 14.30.

46 tekmovalcev

Za današnjo konkurenco je bilo prijavljenih 68 tekmovalcev, nastopilo pa jih je le še 46, od katerih pa jih je zaradi padcev v drugi seriji skokov tudi še nekaj odstopilo. Na startu je bilo zbrano vse, kar kaj pomeni na svetu v skakalni disciplini, predvsem znana skakalna gerda iz Kongberga, brata Ruuda, Kongsgaard in Myrrha, dalje več Fincev z Valonemom na čelu, večni konkurent bratov Ruudov Sved Eriksson, močno zastopstvo velike Nemčije in v njem naš planiški znanec in rekorder Josip Bradl iz Salzburga ter cela četa poljskih skakačev z bratom Maruszarszema kot najboljšima. V ostalem so Poljaki poslali danes v boj razne rutiniranih in po svetu znanih skakačev, tudi številne mlade moči, predvsem dva brata Kula, ter dokazali, da imajo v tej disciplini odličnih naraščaj, ki bo skoraj že enakovreden prvemu evropskemu razredu.

Kako so skakali

V prvi seriji skokov se je takoj pokazalo, da se bo glavna borba za naslov svetovnega prvaka v skokih tesno končala med sinovi severa, Norvežani in Švedi, ter stalno napredujočimi Nemci in Poljaki. Močno je že takoj zamajal severno premoč najmočnejši Nemec Bradl, ki je že pri prvem skoku dosegel daljavo 80 m. Zelo previdno sta skakala oba brata Ruuda, od katerih je Birger prišel le na 72,5 m, lanski zmagovalac v Lahtiju Asbjörn pa samo na 63 m, čeprav sta bila stilno vzorna. Najmočnejše švedsko orožje, rutinirani Eriksson je dosegel 78 m. Lepe daljave po 79 m sta v tej seriji dosegla tudi Norvežan Myrrha in Finec Valonen. Tesno za njima sta se plasirala po da-

ljajah tudi oba Maruszarsza s 74 odnosno 77 m, kakor tudi 16 letni Jan Kula, ki je obstal na 75 m. Zelo izenačeno znanje so pokazali tudi vsi nemški skakači, med njimi Lahr (78,5), Kraus (76,5), Aschenwald (71) in Marr (65,5).

V drugi seriji skokov je bilo največje presenečenje, ko je Birger Ruud v krasni držbi dosegel rekordno daljavo dneva 81,5 m, tako da so ga na tihem že vsi smatrali za zmagovalca. Ta domneva je bila še močnejša potem, ko je Bradl v tej seriji ostal samo na 75,5 m. Tudi velika večina ostalih skakačev se je v tem delu konkurenca varovala padcev in so le redki daljave povečavali, tembolj, ker so v tem delu zalet skrajšali za 5 m. Tako je tudi Myrrha skočil 75,5, Andrej Maruszarsz 71, Jan Kula 74, Asbjörn Ruud 71, Eriksson 78 itd.

Jugosloveni

Od Jugoslovenov so na tej tekmi v odsotnosti Novšaka in Priboška nastopili samo trije tekmovalci, in sicer vsi trije člani Smk Ljubljane, Franc Palme, Karel Klančnik in Edo Bevc. Konkurenca je bila zelo huda, trenaja so imeli malo doma in komaj za silo tudi v Zakopanem, tako da je popolnoma razumljivo, da niso mogli računati na vidnejša mesta. Potem je prišlo še nekaj smole, ki je Klančnika Karla in Bevca že pri prvem skoku na 65,5 odnosno 67 m položila v sneg, tako da je za ugodnejši plasma ostal v konkurenci samo še Palme. Pri prvem skoku je v prav lepem stilu dosegel 62 m, pri drugem pa se je še za dva metra popravil, kar pa spričo imen, ki so tekmovala z njim, še vse ni bilo dovolj, da bi dobil lepše mesto, kakor so že prej kazali računi.

Izidi

Podrobni rezultati v skokih posebej so bili naslednji:

1. Josip Bradl (Nemčija) 224,7 (80, 76,5 m), 2. Birger Ruud (Norveška) 224,2 (72,5, 81,5), 3. Arnold Kongsgaard (Norveška) 223,1 (76,5, 79), 4. Sven Eriksson (Švedska) 222,2 (78, 78,5), 5. Stanislaw Maruszarsz (Poljska) 219,5 (77, 78,5). Tudi na naslednjih treh mestih do desetega so se plasirali še trije Nemci.

Tesna Bradlova zmaga nad dozdaj nepremagljivimi norveškimi mojstri v tej disciplini je nov dokaz, da se Srednja Evropa po svojih smučarjih skoraj v vseh disciplinah, čeprav počasi, toda stalno približuje severnjakom. Nemčija pa je danes slavila še poseben uspeh, ker je spravila na teh tekmah še sedmi naslov svetovnih prvakov.

Še med dogodki za kombinacijo

(Pismo našega posebnega poročevalca s FIS-tekem)

Zakopane, 15. februarja.

Dasj je večeraj — četudi pomalem — ves dan snežilo, je bilo le še pre malo snega, da bi se bil mogel današnji tek na 18 km izvesti po programu v dolini, s startom in ciljem v stadionu Krokwie, in so tudi to prenesli višje gori na Gubalowo.

Menda so prireditelji danes hoteli popraviti slab vtis po večerajšnjem slalomu — danes je funkcioniralo vse kakor po notah! Le smučina na progi je bila slaba — preveč ledena, čemur pa seveda ni bilo mogoče odpomoči!

Proga je bila izpeljana v krogu in je bila precej težka, zlasti pa je zahtevala mnogo tehničnega znanja.

Za današnji tek je bilo prijavljenih 133 tekmovalcev, od katerih jih ni dosti manjkalo. Najbolj so »štrajkali« Madžari, ki jih je menda izrazil neuspeh v štafeti precej močno prizadel.

Poseben razred tvorijo Finci. »Gledati njihove tekače na progi, je res užitek in miho se nam stori, ko se nam ob pogledu na njih tehniko nehotе vrine misel: kje smo še mi!

V polminutnih presledkih je starter spuščal tekmovalce na pot in kontroli pri 9, in 12 kilometru sta ves čas telefonično javljali na cilj, kako smučajo mimo njih. — Tako so za našega Zemvo, ki je imel številko 5 javili čas, ki ga je takrat postavil na 6. mesto! Boljši od njega so takrat bili samo Finci in Švedi, in pri tem njegovem rezultatu je vse strmelо. Žal se pozneje ni mogel obdržati, tudi ker je kosček začel s proge in imel še precej težak padeč.

Baš je zadnji tekmovalac izginil s starta med drevesa, ko je že privozil v cilj s številko 5 Finca Olkinuora in v kratkih presledkih so nato celo uro prihajali ostali.

Dosti starih znancev smo srečali na Ceha Berauerja, vse tri brate Maruszarsze, Bronislava Czecha, Willyja Bognerja poleg vseh finskih, švedskih in norveških kanonov ter famoznega Italijana Demeza in nove italijanske pridobitve rodbine Compagnoni. Celо iz alpske kombinacije dobro znano ime Confortola se je pojavilo med tekači in kot vidimo iz rezultatov, kar uspešno.

Tek na 18 km je bil velika fimska zmaga, saj je med prvimi desetimi kar šest Fincev, med prvimi šestimi štirje. Od Norvežanov se malo vriniti v ospredje le stari Lars Bergendahl, kar je resen opomin nekdanjega nepremagljivega Norvežanoma, da morajo misliti na naraščaj. — Finci so v teku za enkrat in najbrže še za dogleden čas nepremagljivi — celo beli, dolgi Švedi tem majhnim, žilavim in odlično treniranim funakom smučkega teka ne morejo do živega.

Naši so postavili v teku na 18 km lepo izenačeno ekipo nekoliko srednje kvalitete. Smolej, ki je bil najboljši, na 37. mestu ima še enega Norvežana za seboj, kar je ogromen uspeh, če pomislimo, da je Norveška poslala samo osem svojih hnaiboljših Knap (53. mesto) in Zemva (56. mesto) so še v prvi polovici vseh nastopiljših (113). Mrak je na 66. O ostalih ste gotovo že pisali. Preostane še Petrič, ki pa je pri še-

njim najdaljši! V tem treningu se je predstavila cela vrsta mladih skakačev, ki že spadajo v evropski prvi razred, nekaj njih pa tudi že med najsilnejše kakone.

Rezultat klasične kombinacije je nov udarec severnjakom, saj je baš klasična, ali z drugim imenom norveška kombinacija bila njih sigurna domena in na FIS prvenstvu 1. 1939. v Zakopanem se je zgodilo, da je postal svetovni prvak sudetski Nemec Berauer. Šele drugi in tretji sta severnjaka, nato pa do dvanajstega mesta, ki ga je zasedel stari tekmovalac Hoffsbakken, spet nobenega.

Tudi za nas kombinacija ni dala povoljnega uspeha; zasedli smo po Klančniku 29. in po Bevcu 33. ali zadnje mesto. Bevc je že tako slabo tekkel, pa še padel je pri obeh skokih. Tu smo pač še silno, silno daleč za ostalimi narodi.

Se eno: kako so na svetovnem prvenstvu sodili skoke! — Navedel bom tri najbolj drastične primere, kako so delili točke švicarski, finski in nemški sodniki. Prvi skok Andreja Maruszarsza je ocenil Švicar s 14,5, Finec s 17, Poljak pa kar z 18; ali prvi skok Bevca (62 m s padcem): Švicar 6 točk, Finec 3 točke, Poljak 2 točki. Klančniku pa tudi za prvi skok (50,5 m s padcem) Švicar 1 točko, Finec 2, Poljak pa 6! — Najlepši pa je primer Poljaka Davideka, ki je dobil od Švicarja 5, od Finca 10, od Poljaka pa kar 13 točk za skok 49 m s padcem. — Človek mora izgubiti vsako spoštovanje do »nepristranskih«.

—šič.

Mladina skače

Uspeša skalalna prireditev v Planici

Planica, 19. februarja

Na 25 metrski skalalnici je danes smučska sekcija SK Ilirije izvedla medklubske skalne tekme za juniorje, naraščaj in mladino za katere je bil odziv, kakor pri vsaki podobni prireditvi spet zelo velik. Tekem se je udeležilo nič manj kakor 67 mladih tekmovalcev, med njimi največ Ilirijancev, prišli pa so tudi iz Kranjske gore, Mojstrane, z Jesenic in iz Ljubljane. Kljub velikemu številu tekmovalcev in skoraj 250 uspešnim skokom je bila vsa prireditev v eni uri in pol končana. Krasen solčni dan je pravi bil v planiški kot tudi mnogo izletnikov, ki so z velikim zanimanjem sledili poteku tekmovalstva.

Podrobni rezultati so bile naslednji: Juniorji (letnika 1920 in 1921): 1. Gregori Leopold 208 (19,5, 19), 2. Kavalar Vinko (oba Ilirija) 207,1 (18,5, 19, 18,5), 3. Bukovnik Leo (Bratstvo) 202,7 (18, 17, 18,5), 4. Rozman Janko 199,2, 5. Ropret Milan (oba I.) 197,7, 6. Mežnar Emil 181,2, 7. Kraguljnik Karel (oba B.) 175,6, 8. Šušteršič Milan 175,5, 9. Ažman Danimir 154,5, 10. Jaklič Janez (vsi trije I.) 154,3 točke.

Naraščaj (letnika 1922 in 1923): 1. Brun Berti 204,4 (17, 17,5, 18,5), 2. Razingar Lojze 202,3 (18, 18,5, 19), 3. Hutter Jože (vsi trije B.) 196,1 (17,5, 18, 18,5), 4. Pečar Friderik (Kranjska gora) 184,1, 5. Valentar Slavko 177,2, 6. Hrovat Janez 160,4, 7. Mežik Jože (vsi trije I.) 153,6, 8. Božič Branko (Smk Ljublj.) 128,6, 9. Sijanec Stanko 103,7, 10. Matjaš Janez (oba I.) 98,6.

Mladina (letnik 1924): 1. Petrič Janez (Il.) 206,4 (16,5, 18,5, 17,5), 2. Radičević Božo (Kranjska gora) 204,4 (17,5, 17,5, 17), 3. Mulej Tinček (Il.) 203,4 (trikrat 17,5), 4. Košir Aleksander (Kr. gora) 193,7, 5. Urbas Kondi (Dovje-M.) 190,1, 6. Makovec Janez (Il.) 189,1, 7. Vandot Janez 188,1, 8. Zupan Emil (oba Kr. gora) 187,3, 9. Rožič Jože 186,2, 10. Makovec Jože (oba Il.) 171,2.

Dve tekmi za banovinsko prvenstvo

V stafeti 4 x 10 km

je zmagala štafeta ISSK Maribora

Maribor, 19. februarja.

ISSK Maribor je danes priredil na Pohorju smučsko stafetno tekmo na 4 x 10 km za prvenstvo dravske banovine. Od 8 prijavljenih stafet pa so se tekmovalstva udeležile samo 4, in sicer po ena Smk Ljubljane in Zelezničarja in dve štafeti ISSK Maribora. Proga je bila speljana na Klopnem vrhu, na klasičnih tleh pohorskega smučarstva. Vodila je od Mariborske koče mimo falskih ribnikov do laških bajt, nato do obronkov Miznega vrha, navzdol do Lobnice, čez potok Černavo in se nato vpenjala do močvirja, kjer je dosegla najvišjo točko Klopnega vrha pred kočjo, kjer je bil cilj. Višinska razlika je znašala 120 metrov.

Ze do prve predaje si je prva štafeta Maribora po svojem prvaku Faneldu zagurala naskok 3 minut. Za njim je prisluščal Ljubljancem Kapus, nato Heric, član Zelezničarja, ki je zlomil smučko, ter nabudni Jevšnikar, član druge mariborske štafete. Vrstni red je bil pri drugi predaji že spremenjen, ker je Ljubljancem Hlovcar zlomil smučko in ga je prehitel Kuhar od Zelezničarja. Pri tretnji predaji je Mariborčan Legvart v odličnem času povečal naskok na 10 minut. Njemu je sledil Ljubljancem Korenini, ki je potisnil Kramaršiča (Zelezničar) spet na tretje mesto. Zadnjih 10 km je Šubic priboril ISSK Mariboru še večji naskok, in sicer 12 minut. Sledil je Ljubljancem Rus, ki je tudi zlomil smučko, nato pa Muravs, član Zelezničarja, in Škerget, tekač ISSK Maribora II. Najboljši čas je dosegel Karel Faneld s 50:19.

Končni rezultat: 1. ISSK Maribor (Faneld, Sinčič, Legvart, Šubic) 3:35:03; 2. Smk Ljubljana (Kapus, Hlovcar, Korenini, Rus) 3:47:13; 3. SK Zelezničar (Heric, Kuhar, Kramaršič, Muravs) 3:54:23; 4. Maribor II 4:26:46.

Tekma je bila brezhibno organizirana po zimskosportnem odseku ISSK Maribora, katerega funkcionarji Golubovič, Purkelj, Rabi, Polak in Vogler so storili vse, kar je bilo v njihovih močeh.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

V slalomu

je zmagalo moštvo SPD iz Maribora, kot posameznik pa je bil najboljši Miran Cizelj (SPD Maribor)

Celje, 19. februarja.

Pri Mozirski koči na Golteh je bilo danes tekmovalje za banovinsko prvenstvo v slalomu, ki ga je organizirala savinjska podružnica SPD v Celju. Sodelovali so skoraj vsi smučarski klubi Slovenije in poslali k tekmovalju svoje najbolje. Nastopilo je 8 moštev, od katerih je vsako postavilo na start po 4 tekmovalce, od teh so se trije šteli za plasma. Nastopili so klubi Bratstvo (Jesenice), SPD-Celje I, II, in III, SK Laško, SPD Maribor, ASK Gorenje (Jesenice) in Smk Celje. Startalo je 34 tekmovalcev. Manjkalo je samo moštvo lanskega prvaka jeseniške Skale, ki zaradi pomanjkanja sredstev ni mogla postaviti tekmovalcev. Za Skalo je tekmoval edino Klein, ki je prišel na svoje stroške.

Proga je bila dolga 600 m. višinske razlike pa je imela 150 m. Postavljenih je bilo 40 vratc. Vodila je z vrha Medvedjaka do vznožja. Bila je zelo lepo izpeljana, v zgornjem in spodnjem delu pa zelo težka, tako da je v drugem teku ni nihče pre-

smučal brez padca. V splošnem ni bila na teki višini kakor lani pri Celjski koči. Odlično so se izkazali Mariborčani, ki imajo za seboj sistematičen trening in bodo na državnem prvenstvu nevarni tudi najboljšim Gorenjcem. Res pa je, da je Gorenjce spremljala precejšnja smola. Organizacija je bila dobra, sneg je bil sprva odličen, pozneje pa zmehan. Najboljši čas dneva je dosegel Miran Cizelj (SPD Maribor) s 1:09,8.

Rezultati za moštva so bili naslednji: 1. SPD Maribor 7:51,6, 2. ASK Gorenjec (Jesen.) 8:02,8, 3. Bratstvo (Jesenice) 8:40,9, 4. SPD Celje I 8:47,7, 5. SPD Celje II 9:43,4, 6. Smk Celje 10:45, 7. SK Laško 10:51,6.

Rezultati poedincev: 1. Miran Cizelj (SPD Maribor) 2:29,8, 2. Čop Franc (SPD Maribor) 2:30,6, 3. Zvan (Gorenjec) 2:35,7, 4. Heric (SPD Celje) 2:40,8, 5. Znidar (Gorenjec) 2:41,9, 6. Klein (Skala) 2:44,7, 7. Bertonec (Gorenjec) 2:45,2, 8. Bohinje (Bratstvo) 2:47,1, 9. Gradišnik (SPD Celje) 2:50,8, 10. Gajšek (SPD Maribor) 2:51,2.

Po tekmi je bila v Mozirski koči razdelitev daril.

Železničar se ni dal

Včeraj je mariborski Železničar gostoval proti SK Ljubljani pri nas, pa je tekma minila brez gola

Ljubljana, 19. februarja

Samo še štirinajst dni je do prvega kola v državnem prvenstvu, zato je razumljivo, da se želijo tudi belo-zeleni pripraviti z nekaterimi težjimi tekmami na start v pomladansko prvenstvo. Izбира partnerjev ni velika. Mariborski Železničar je že prejšnjo nedeljo postavil na mariborskih tleh takega nasprotnika. Rezultat 1:1 je zvenel v Ljubljani nekam manj prepričevalno. Bilo je nekaj zanimanja za povratno tekmo, v kateri se je pričakovala izdatna revanša. Ostalo pa je tudi v povratni tekmi pri nedoločnem rezultatu, tokrat 0:0.

Akterji so zaigrali v teh sestavih: Ljubljana: Lindtner; Ceglar, Bertonec; Vodišek, Serčer, Boncelj; Janežič, Pupo, Grinlal, Legat (Vovk), Erber. Železničar: Spanger; Frangeš I, Antolič; Eferl, Stifter, Habitz; Ronjak, Lesnik, Frangeš II, Pavlin, Kramnik.

Mariborčani so dali opraviti svojem nasprotniku kakih dvajset minut prvega polčasa. Igrali so tedaj zelo pobudno, nalo, z lepim in koristnim startom ter so držali partijo odprto. Belo-zeleni so morali večkrat tja do obrambe napeti vse moči, da so se sproti otresali neprestanih napadov, ki so po do poslednjih faz izgubljali precej na svoji nevarnosti. Pozneje so gostje pač le sporadično prodirali v nasprotnikovo polovico in so se skoro v teku vsega drugega polčasa morali omejiti zgolj na obrambno delo. Vendar jih je bilo prijetno gledati na delu, saj so prijeli svar z najresnejše strani in jim je bilo videti, da dajo nekaj na rezultat.

Ne tako njihov gostitelj! Belo-zeleni so igrali brez vsake forme, brez vsake volje, površno, toliko da so odbili tistih 90 minut igre. V prvi polovici so se posebno v napadu na moč trudili, da so našli priliko za neuspešne in brezpomembne driblinge. Ves čas pa je bilo prav malo točnosti v kombinacijah, niti sledu o kakem sistemu ali taktiki. Razen dveh, treh igralcev — Serčerja, Ceglarja, morda še Lindtnerja — je bilo vse drugo videti neprespano; komaj da so lezli po terenu. V taki formi bo moštvo imelo skorajda slab začetek v prvenstvu!

O poteku ni kaj posebnega povedati. Sploščeta je bila igra še dovolj živahna in razgibana. Ko so gostje porabili svojo municijo, so sicer prišli belo-zeleni do prve besede na terenu, toda njihov napad je bil pred nasprotnikovim golom tako jalov, tako brezupno nemogoče, da ni čudno, če je ostala partija remis in še brez gola po vrhu.

Sodil je g. Macoratti dobro. Občinstva je bilo med 200 in 300.

Jugoslavija v finalu za zimski pokal

Senzacionalna zmaga nad BSK s 4 : 0 (2 : 0)

Beograd, 19. februarja.

Na igrišču BSK je bila danes odigrana druga semifinalna tekma za zimski pokal med BSK in Jugoslavijo, za katero je vladalo ogromno zanimanje in se je na igrišču zbralo okoli 7000 gledalcev.

Ze v predtekmi med rezervami obeh moštev, v kateri je slednjič rezerva Jugoslavije zmagala s 4 : 1, je bilo ozaenje zelo napeto, tako da je moral nazadnje sodnik izklicati po dva igralca vsakega moštva.

Se veliko večji uspeh kakor v predtekmi pa je Jugoslavija slavila v glavni tekmi. Ker je bil izid prve tekme zelo tesen za BSK (1 : 0), so vsi računali na presenečenje, moštvi pa sta se za nastop temeljito

pripravili in poslali v boj svoje najboljše moči.

Skoraj neverjetno se zdi, da je Jugoslavija opravila z današnjim nasprotnikom kar s 4 : 0, toda kljub tej razliki se mora priznati, da je bila ta zmaga popolnoma zaslužen in bi bila morebiti lahko še večja. Jugoslavija je igrala ne samo pošteno in odlično, temveč tudi smiselno in razumno. Razen tega so bili vsi igralci rdečih v mnogo boljši formi ter so se znali tudi bolj prilagoditi dokaj težkemu terenu, ki so ga zmečal nočni dež. Zmagovalci so zato večinoma igrali na odlični krili, Saviča in Perlića, dočim je skušal BSK prodirati po notranjem trgu, kar pa mu sprito odlične Jugoslavijine obrambe ni uspevalo. Prav posebno se je v tej igri odlikoval zelo okretni Savić na desnem krilu, ki je s svojima nasprotnikoma Lechnerjem in Dubcem počel, kar je hotel. Zelo učinkovit je bil tudi Perlić na nasprotnem krilu, pa tudi ostali v napadu so bili dobri. Krilska vrsta je mnogo prekašala nasprotnikovo, stebel moštva pa je bila obramba z Andjelkovičem na čelu.

BSK se je že od vsega početka zdel kakor razbita četa. V napadu je ustrezal samo Vujadinović. Stevovića med krilci sploh ni bilo videti in tudi Lechner je odpovedal. Najslabša pa sta bila branilca, predvsem Radovanović, ki je kriv obeh golov prvega polčasa. Dubac se je po odmoru pokazal zelo nefair igralca in ga je moral sodnik izključiti. S takšnim igralcem v Berlinu ne bomo želi uspehov in naj savezni kapetan to dobro premisli, preden bo dokončno sestavil našo reprezentanco za tekmo proti Nemčiji.

Premoč Jugoslavije se je občutila že ves prvi polčas in je BSK v tem delu igre streljal samo štirikrat na rdeči gol. V vodstvo je prišla Jugoslavija v 10. min. po Perliću in že 3 min. kasneje je Savić povišal na 2 : 0. Po odmoru je začel z napadi BSK in izsilil več zaporednih kotov, ki pa niso rodili uspeha. V 27. min. je Dubac zagrešil grd foul na Čiriću, nakar ga je sodnik po dolgem obotavljanju spravil z igrišča. V 29. min. je po Perličevem kotu dobil zogo Savić in povišal na 3 : 0. BSK je nervozen ter se prereka s sodnikom, medtem pa Jugoslavija v 37. min. po prodoru Ace Petrovića in krasnem strelu Perlića postavi končni rezultat.

Tekmo je odlično sodil zagrebški sodnik Mlinarić.

T. Z.

Ostale nogometne tekme

LJUBLJANA: Mars : Grafika 5 : 0 (2 : 0), Kranj : Jadran 4 : 2. — Tekme med Reko in Svobodo ni bilo.

CELJE: ISSK Maribor : Jugoslavija 5 : 3 (2 : 2). Lepa tehnična igra gostov s smotrno kombinacijo. Jugoslavija je bila enakovredna le do odmora, potem pa je popustila. — Hrastnik : SK Celje 1 : 1 (1 : 0).

ZAGREB: Concordija : Hašk 2 : 1 (2 : 0). Prijateljska tekma.

SPLIT: Gradjanski : Hajduk 2 : 1 (2 : 0). Prvi finale za dr. Torbarjev pokal.

RIM: Italijansko prvenstvo: Ambrosiana : Liguria 5 : 2, Torino : Bologna 1 : 1, Lucchese : Modena 1 : 0, Napoli : Juventus 4 : 1, Genova : Milan 2 : 0, Lazio : Livorno 3 : 2, Triestina : Roma 2 : 1, Bari : Novara 1 : 0. V vodstvu je Bologna z 27 točkami.

PARIZ: Praga : Pariz 1 : 1 (0 : 0).

Prvovrstni trboveljski

PREMOG

brez prahu, koks, suha drva udi

Pogačnik

BOHORICEVA 5. Telef. 20-59.

INSERIRAJ

V „JUTRU“

KLISEJE

ENO VEČERJNE

JUGOGRAFIKA

SV. PETRA NASIP 23

Oficirska zadruga v Beogradu potrebuje:

- 3000 m podloge za rokave 100 cm;
- 2000 m satina sivooolivnega 140 cm za podlogo bluz;
- 600 m satina sivooolivnega 140 cm za podlogo vojaških plaščev;
- 2000 m platna za žepe za hlače 80 cm;
- 400 m platna za žepe za vojaške plašče 80 cm;
- 2000 m kroaze sivo 100 cm za žepe bluz;
- 3000 m platnene jadrenine 70 cm za fazono oblek;
- 500 m platnene jadrenine 90 cm za fazono vojaških plaščev;
- 1500 m vmesne podloge (Cvišengrau) 70 cm;
- 500 m gumiranega platna (štof za jopice);
- 800 m plastike;
- 800 m žime;
- 500 m svilenega serža 140 cm za podlogo civilnih oblek;
- 500 m atlasina 140 cm za podlogo plaščev;
- 300 tuc. vate sive gumirane.

Naročila in plačilo v 3 partijah do novembra tega leta; dobava franco Zadruga ali franco vagon nakladalne postaje.

Interesenti se naprošajo, da pošljejo svoje ponudbe s cenami in vzorci do 25. februarja tega leta.

Ponudbe

Francoski filmi v letu 1939

Lani je francoska filmska produkcija ustvarila 130 velikih filmov in po svojem obsegu prav nič ne zaostaja za ameriško. Kakor pri nas, tako tudi drugod francoski film vedno bolj prodira in si osvaja ves svet, saj je pa tudi po kakovosti nedvomno najboljši, če izvajamo ruskega, ki ga pa mi nimamo prilike videti. Lani so Francozi v Ameriki plasirali 60 filmov, prav toliko tudi v Evropi. V Kanadi pa je bilo na sporedu celo 106 francoskih filmov, kar je razumljivo, ker Kanadčani pretežno govorijo francosko. V Anglijo so Francozi importirali 31 filmov.

Zanimiv bo letošnji program Francije. Na sporedu ni nobenih vodvilov (plesnih revij in slično), razmeroma malo komedij, bolj pa bo zastopana dramska komedija, filmi iz atmosfere, karakterne študije, ki so v njih Francozi pravi mojstri. Senzacija obeta film »Otok izgubljenih otrok«, več filmov pa bo posvečenih Franciji in junaštvu njenih letalcev. Videli bomo tudi več

Moda in filmski igralci

Filmski igralci polagajo seveda veliko pažnjo na modo in skrb, da so vedno brezhibno, pa tudi elegantno oblečeni. Pravi junaki mode so Clark Gable, Fred Astaire, Cary Grant, Ramon Navaro, ki ga sicer že dolgo nismo videli na platnu, in mnogi drugi, ki niso elegantni samo v filmu, temveč tudi v zasebnem življenju. Za-

nimivo je, da se ameriški filmski igralci, ki so poprej naročali svoje obleke pri ameriških krojačih, v zadnjem času drže angleške mode. Menda jih je k temu zapelel Robert Taylor, ki je bil predlanskim v Londonu in katerega film v zvezi z oxfordskimi študenti so pravkar igrali v Ljubljani. Prinesel je namreč iz Anglije kopico novih angleških oblek in poslej so ga videli vedno le v tipični angleški obleki, na cesti, ko sportnika ali v družbi. Tudi Garry Cooper je šel isto pot, a mož Jeannette Macdonaldove, Gene Raymond — prav gotovo niste vedeli, da je omožena — je pravi modni dandy. Buddy Rogers kot samec ni posvečal posebne pažnje obleki, a ko je postal drugi mož Mary Pickfordove, je postal vzoren, kar se tiče moške elegancije.

Film in diplomacija

Kakor vemo, so politični odnosi med Francijo in Italijo v zadnjem času precej napeti, a zanimivo je, da si je francoski film kljub temu tudi v Italiji utrl zmagovito pot. Odnosi med Ameriko in Italijo namreč tudi niso preveč rožnati in sprčo tega je razumljivo, da je italijanski trg za Ameriko bolj ali manj izgubljen. Nemški filmi italijanski publiki ne ugajajo in tako je Italija, katere filmska produkcija še ni tako močna, da bi krila domačo potrebo, prisiljena uvažati francoske filme. Italijanski časopisi seveda hvalijo francoske režiserje in igralce in zato je razumljivo, da je v Franciji kljub trenutni napetosti še vedno precejšen razred ljudi, ki čuti simpatije za la-

Peter se hoče oženiti

(Zgodba s provensalskega podeželja)

»Oče, ožen ti se hočem,« pravi Peter, sin župana Michelina.

»No, prav,« reče župan, »saj si že dolgo zrel za ženitev. Vselej me, da misliš, slednjič resno! Kar tako letati za dekleti, to mi ni bilo všeč. Jaz nisem nikoli tako delal! Ko sem zagledal tvojo mater sem si takoj rekel: Ta ali nobena!«

»Da da, oče, to je vse res! To pot mislim resno. Dekle je čedno, nekaj denarja bo tudi prinesla in hišo in zelo poštena je.«

»Katera pa je tako srečna?«

»Klavdija, iz Zgornjih gor.«

»Iz Zgornjih gor... Klavdija?«

»Da, oče, Klavdija.«

»In s to se hoče oženiti?«

»Da oče, zdaj je ravno čas. Vse sva se že domenila.«

»Tako? Kaj pa, če jaz ne dovolim, Peter?«

»Ti ne dovoliš, oče?«

»Ne, ne dovolim. Ne moreš je vzeti fant. Vsako drugo lahko, ampak ravno te — Klavdija iz Zgornjih gor! — ne smeš vzeti, fant! Ravno te ne!«

»Pa ravno vanjo sem se zalubil, oče! Zakaj pa se ne bi smel z njo oženiti?«

»Tega ti ne morem povedati. Peter. Toda izpregovori bom z našim župnikom. Morda ti polajma on.«

Župan gre k spovedi. To je b'la težka

zgodovinskih filmov, izmed katerih bo eden obravnaval usodo srbske kraljice Drage, v drugem bomo videli Elizabeto avstrijsko, v tretjem bo Louis Jouvet kreiral Fouchéja. Več filmov bo obravnavalo sodobne politične dogodke, tako »Cinq jours d'angoisse«, ki nam bo slikal septembrske dogodke, ko je vsa Evropa trepetala v pričakovanju izbruhov nove svetovne vojne. Film »Hotel cerne« pa nas bo vodil v Madrid v čas, ko je tam izbruhnila državljanska vojna. Po znanem romanu »Rdeče in črno«, bodo napravili film, ki ga bo režiral Pierre Chenal. Izmed glasbenih filmov je treba omeniti »Serenador«, ki nam bo podala epizode iz Schubertovega življenja.

Pomemben bo tudi film »Črte na roki«, ki bo nazorno pokazal gledalcem, kako naj čitajo usodo iz svojih rok. Dvorano bodo namreč med predvajanjem filma od časa do časa razsvetlili, nato pa bo napovedovalec razlagal občinstvu pomen glavnih črt, zlasti srčne in življenjske črte. Film pripravlja Robert Boudrioz, ki mu asistira tudi mladi astronom R. Lancement.

tinsko sestro — to so seveda filmski igralci. V zvezi tem so tudi govorice, da bi šel Jean Gabin v Rim kot izreden poslanik. Vprašanje je le, če se bo hotel odpovedati lepim denarjem, ki jih dobiva od filma, in se zadovoljiti z dohodki poslanika, ki pa tudi niso majhni.

Kaj pa Američani

Tudi v Hollywoodu pripravljajo kopico novih filmov, od katerih obeta senzacijo »Invazija«, ki sta mu avtorja Antony Veiler in Sy Bartlett. Film bo verjetno tendenčen, ker bo slikal pohod tujih sil na Ameriko. Mišljena je s tem po vsej priliki Japonska.

Sploh bodo ameriški filmi bolj ali manj tendenčni, kar je posledica politične zaostrenosti med USA in Nemčijo. Eden takih filmov bo »Ipoved nacističnega vohuna«, ki ga pripravlja Anatol Litvah, drugi bo Chaplinov »Diktator«, tretji »Škof, ki je hodil z Bogom« v režiji Wilhelma Dieterla. Glavno vlogo bo igral Paul Muni, ki ga poznate iz nepozabnih filmov »Dreyfus«, »Pasteur« in »Dobra zemlja«.

Twainova dela v filmu

Predlanskim smo videli Dickensovega »Oliverja Twist«, obeta se nam menda tudi Chestertonov »Četrtek«, a poleg teh dveh del, ki jih je vsak v mladosti z navdušenjem prebiral, so Američani priredili za film tudi »Pustolovščine Toma Sawyerja« po znamenitem delu najboljšega ameriškega humorista Marka Twaina. Kdo ni kot deček z veseljem vzel v roke zgodbo o pustolovčinah mladega Toma Saw-

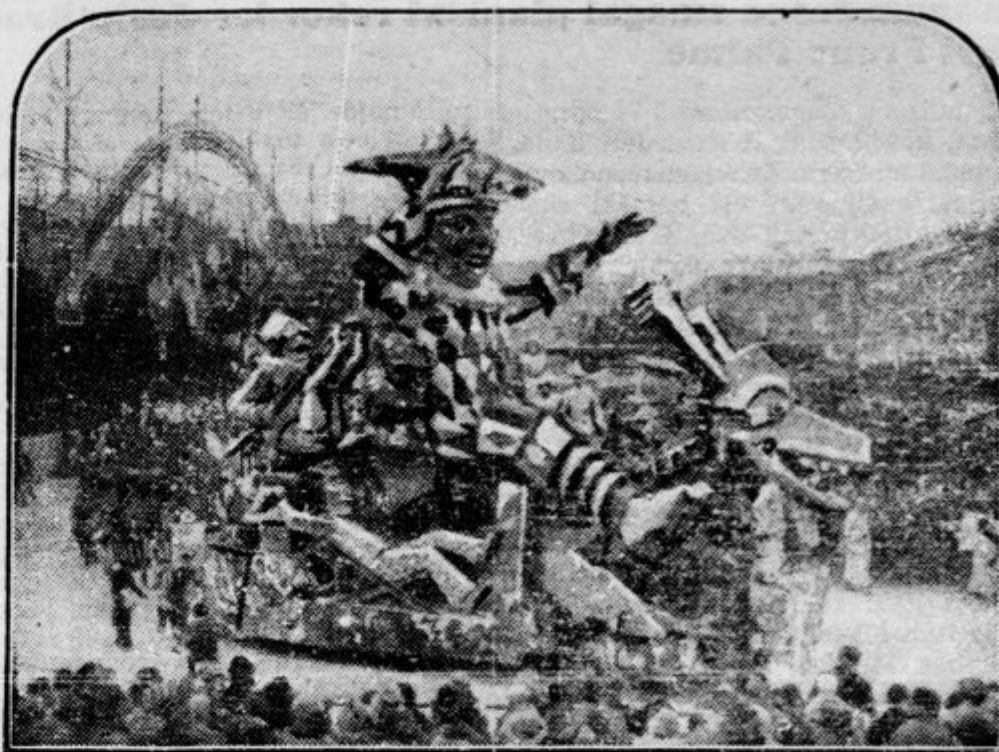

yera, kdo ni užival ob žgočem humorju Marka Twaina. Vsi ti junaki bodo zdaj stalj pred nami živi in v barvah, v filmu pred našimi očmi: Tom Sawyer, Huckleberry Finn, Anny Lawrence, Betty Tratscher in kakor so se že pač imenovali. Vse te pustolovščine, ki jih imamo še živo v spominu, bodo vstale pred nami.

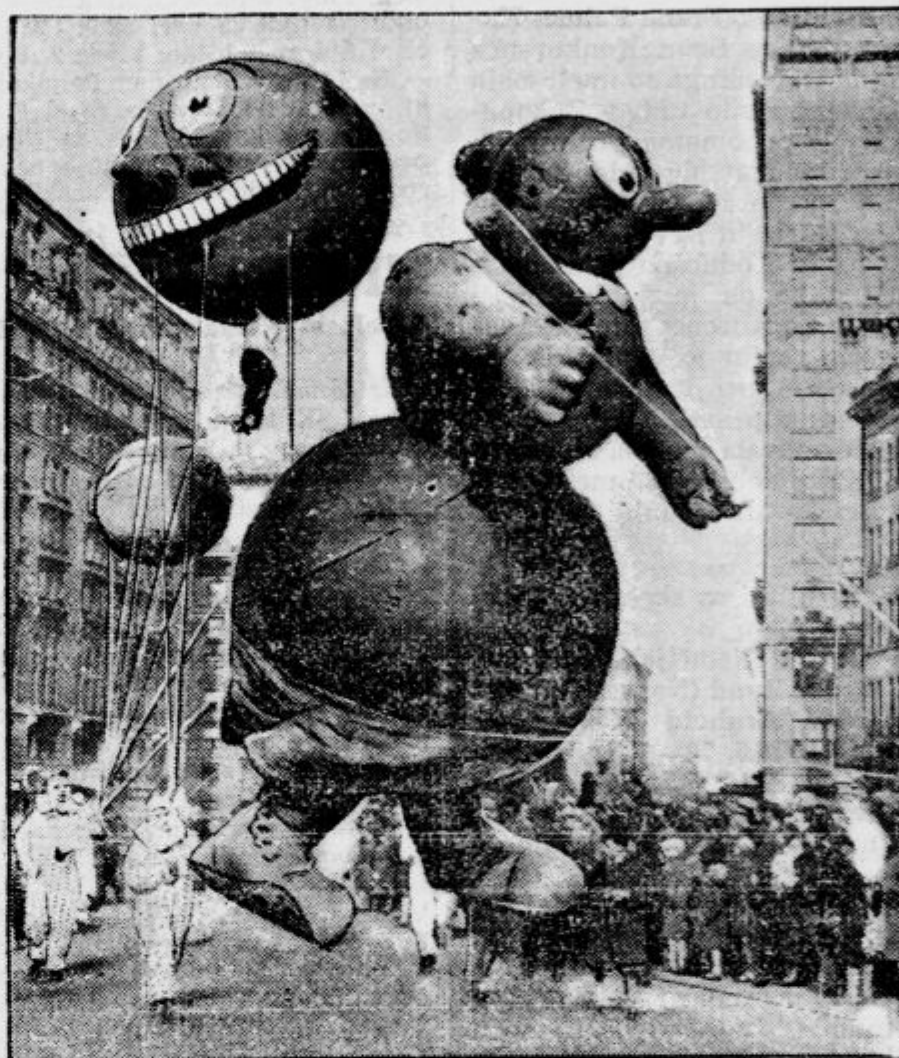
Glavna vloga je poverjena mlademu Tommy Kellyju, ki sta mu partnerja Ann Gillis in Jackie Moran. Filmsko kritika soglašja v tem, da je film izvrsten in naraven, da čisto gledalci pri odprti sceni pios-

kajo. Film je v naravnih barvah, kar še poveča njegovo vrednost, ker so slike izredno lepe in plastične. To delo že predvajajo v Evropi in menda ga dobimo v kratkem tudi v Jugoslavijo.

Karneval širom sveta

V Nici

V New Yorku

Obredne maske iz srednje Afrike

Osvežujoče kopeli

Že od davnih dob poznajo ljudje blagodejni vpliv kopeli. Pravilno pripravljene kopeli vplivajo na našo zunanost in na zdravje. Kopeli osvežijo vselej, toda vedeti je treba, kdaj je umestna takšna ali drugačna kopel. Mrzla kopel deluje drugače kakor topla. Po velikem razburjenju ali duševnem naporu koristi mrzla kopel ali vsaj mrzla prha, ker mrzla voda pomirja. Po telesnem naporu je dobra topla kopel, ki se priporoča tudi tedaj, če smo slabe volje. Ako si hočemo osvežiti zunanost (polt), si pripravimo kopel z raztopljeno igličnato kopalo soljo (raztopimo jo v 10 litrih vrele vode), ki naj se pol ure kuha, potem pa vlijemo v kopel.

Kdo piše največ pisem?

Anglija in Amerika se že mnogo let borita za rekorde. Pred nekaj leti so Američani še trdili, da napišejo oni izmed vseh narodov največ pisem na leto. Zdaj so pa angleške statistike dognale, da v tem pogledu Velika Britanija odločno prekaša Ameriko. V Angliji napiše povprečno vsak prebivalec v enem letu osem in sedemdeset pisem, medtem ko pride v Ameriških zedinjenih državah samo sedem in šestdeset pisem na vsako glavo. Sledi Nova Zelandija (šest in šestdeset), Švica (štiri in petdeset), Nemčija (tri in petdeset) in Danska (ena in štirideset). Vsi drugi narodi napišejo precej manj pisem na leto. V Angliji je tudi nenavadno razširjena zračna pošta. Ko so leta 1925 uvedli to prevozno sredstvo, se je odposlalo v enem letu 200.000 pisem po letalih. Leta 1930. je naraslo število pisem zračne pošte na štiri milijone. L. 1932. na šest milijonov in l. 1936. je bil dosežen čudovit rekord — 31 milijonov.

Jod v hrani

Mnogo ljudi trpi zaradi tega, ker uživajo hrano in pijačo, ki imata premalo joda v sebi. Nedostatek joda je v tesni zvezi z geološkim sestavom tal in z zemljepisno lego. Zemlja, zrak, voda, rastline, živali in ljudje — vse, kar živi, trpi v takih krajih zaradi pomanjkanja joda. In v teh krajih je po zdravniških statistikah največ golšavih ljudi. Tega je, kakor kaže analiza vode, krivo pomanjkanje joda.

Nadomeščanje joda v krajih, kjer bolnajo ljudje na golšavosti, mora biti predvsem tako organizirano, da je nezmernost v uživanju joda nemogoča. Najboljša rešitev vprašanja v krajih, kjer so ljudje golšavi, je dodajanje joda v sol. Jod se meša med sol pod uradnim nadzorstvom; to je tako imenovani jodkali; na 100 kg soli se da pol grama jodkalija.

Ščepec take soli v hrani ni prav nič nevaren in popolnoma zadostuje, da se ne naredi golša. To so dokazali večletni poskusi v Švici. Seveda za zdravljenje že razvite bolezni to zdravljenje ne zadostuje.

Nedostatek joda lahko nadomestimo s pravilno izbiro hrane. V hrani naj bo čim več zelenjave in sadja. Med živila ki so bogata joda, spada meso, mleko, jajca, zlasti pa meso morskih rib, ki sprejemajo vase jod neposredno s svojo hrano z morskim planktonom.

Služkinja in gospa

Gospa (služkinja, ki v kuhinji hudo kašlja): Če bo moj mož vprašal, kdo je v kuhinji tako strašno kašljala, recite, da sem to bila jaz. Ali razumete?

Služkinja: Na svetu pa res ni pravice: jaz moram kašljati, gospa pojde pa na morje.

Maska, kakršne tudi v Nici ne srečajo vsak pust

Peter je bolj letel kakor tekel. Župnik se je premeteno smehljaj, ko je sprejel matro Petra.

»Torej oženiti se hočeš, Peter?«

»Da, gospod župnik, toda oče ne dovolj.«

»Tako... tako... oče ne dovolj... Ampak to pot očetu ne odnehamo... se pred košnjo bo svatba... Katera je zdaj tista srečna nevesta?«

»Barbka, gospod župnik, iz Dolenje vasi.«

»No, v božjem imenu, če jo hočeš! Toda lahko vzameš tudi Klavdijo iz Zgornjih gor, pa tudi Marjanco iz Ribje ulice...«

»Ampak, gospod župnik... kako pa govorite? Ti dve ste mi vendar sami prepovedali... češ da sta moji sestri po očetu...«

»Včas, Peter, zdaj se je vse to izpremenilo... Res je sicer da so Klavdija, Marjanca... da, celo Barbka... in Bog ve katera še... nezakonske hčerke tvojega očeta. Ampak... poslušaj, Peter... Kdo pa pravi, da je župan Michelin tudi tvoj oče?«

»Gospod župnik, mati...«

»Da, mati... Misi na četrto božjo zapoved, Peter! Vsi ljudje so nagnjeni k grehu... Ne pozabi tega, moj sin...«

»Gospod župnik, ne veste, kako sem strašno vesel, da je tudi mati...«

In župnik je smehljaje se pokmal in si mislil sam pri sebi, kako skrivnostna in nedoumna so pota Gospodova, ki tudi grehe teh obrača v srečo onih.